

Osavuosisikatsaus

30.4.2023

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1	HYVINVOINTIALUEJOHTAJAN KATSAUS	2
2	HENKILÖSTÖKATSAUS.....	4
3	TALOUSKATSAUS	7
3.1	Hyvinvointialueen tuloslaskelma ja ennuste	8
4	HYVINVOINTIALUEEN TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TILANNE	9
5	TOIMIALOJEN TALOUDELLISET JA TOIMINNALLISET KATSAUKSET	12
5.1	Aluehallituksen toimiala.....	12
5.2	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut.....	15
5.3	Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus	21
5.4	Perhe- ja sosiaalipalvelut	26
5.5	Pelastustoimen palvelut	31
5.6	Tukipalvelut.....	36
6	INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU	42
7	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	43
8	KATSAUS HYVINVOINTIALUEEN OMISTAMIEN YRITYSTEN TILANTEESEEN	44
9	LIITTEET	47
9.1	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	47
9.2	Omavalvontaraportti.....	53

1 HYVINVOINTIALUEJOHTAJAN KATSAUS

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen alku on sujunut odotetusti. Toimintojen siirto saatiin toteutettua turvallisesti. Palvelut eivät ole vaarantuneet, vaan vuodenvaihteeseen ajoittunut siirtymä tapahtui ongelmitta. Siitä kiitos hyvälle suunnittelulle sekä sitoutuneelle ja joustavasti toimineelle henkilöstölle. Alkuvuosi on tästä huolimatta ollut erittäin haastava. Perimme merkittävän hoito- ja palveluvelan sekä osaajapulan. Talouden haastetta on lisännyt korkea inflaatio, mikä on nostanut mm. vuokratyön, palvelujen ostojen, investointien ja hankintojen kustannuksia merkittävästi suunniteltua enemmän.

Talousarvio vuodelle 2023 on tehty n. 12 miljoonaa alijäämäiseksi. Alijäämä ei sisällä kaikkia ICT-kuluja eikä palkkaharmonisaation ja tehtyjen työehtosopimusten vaikutuksia. Näiden vaikutukset ovat arviolta yhteensä 20-30 Me. Työvoima-, materiaali- ja energiakustannusten nousun vuoksi hinnankorotuspaine on merkittävä kaikissa palvelunostoissa. Alijäämä tulee muodostumaan arvioitua suuremmaksi korjaavista toimista huolimatta. Päijät-Hämeessä huomattavan suuri osa palveluista tuotetaan ulkoistetusti. Monituottajamalli on mahdollistanut joustavat ja tarpeeseen hyvin reagoivat toimintamallit suorien kustannussäästöjen lisäksi. Erilaisista toimintatavoista on otettu oppia ja hyviä käytänteitä on otettu käyttöön omissa toiminnoissa. Tilanne on muuttumassa, ulkoistetuista palveluista ei ole enää saatavissa vastaavaa taloudellista lisähyötyä. Niistä ei tule luopua, mutta niihin tulee suhtautua aikaisempaa kriittisemmin. Vuoden 2023 talousarviossa on edelleen paljon epävarmuustekijöitä. Talouden tasapainottamisvaatimuksissa olisi huomioitava jo tehdyt talouden tasapainottamistoimet; mm. palveluverkkosaneeraus ja palveluvalikoiman supistamiset. Kyse ei ole pelkästään näiden toimien vaikutuksesta suoraan nykyiseen kulurakenteeseen, vaan myös siihen, että näiden toimien vaikutuksesta alueelle on syntynyt teknistä korjausvelkaa ja jo kroonistunutta ali-resursointia. Tämä näkyy tänä vuonna osin henkilöstöpulana ja siinä että kaikkea toimintaa ei pystytä toteuttamaan tarkoituksenmukaisesti.

Päijät-Hämeessä ikä- ja sairausvakioidut sote- ja pelakustannukset ovat selvästi alle maan keskiarvon. Tämä johtuu suurelta osin toteutetusta talouden sopeuttamisohjelmasta, mutta myös siitä, että osin palvelutaso ei ole kaikissa palveluissa muun maan tasolla. Tarveperusteiseen rahoitukseen siirtymisen siirtymäkauden aikana on huolehdittava siitä, ettei väestön terveyserot kasva entisestään. Päijät-Hämeessä tarvitaan edelleen taloutta sopeuttavia toimia, mutta sopeuttaminen on nyt toteutettava toimin, jotka eivät vähennä käytettävissä olevaa resurssia. Näihin toimiin keskeisimpänä kuuluvat henkilöstöohjelman ja palvelustrategian toimeenpanot. Palveluverkkoa ei Päijät-Hämeessä lähivuosina merkittävästi muuteta, mutta rahoituksen riittämättömyys voi johtaa palveluvalikoiman pienentämiseen ja indikaatioiden kiristämiseen.

Hoitovelka (/palveluvelka) ja erityisesti piilohoitovelka on vaikeasti arvioitavissa. Hoitovelka tulisi luonnollisesti korjata. Työvoimatilanteen vuoksi se ei ole toteutettavissa nopeasti, vaan edellyttää usean vuoden ohjelmaa. Henkilöstöstä on vajausta koko maassa ja siksi tuotannon toteuttaminen muualla ei merkittävästi korjaa tilannetta. Yksityisenkin sektorin käyttöaste on poikkeuksellisen korkea. Ulkoistettuja palveluita tulee ehdottomasti käyttää hoitovelan korjaamiseksi, mutta siitä saatava apu on rajallinen. Palvelun ostaminen muualta voi lisätä henkilöstön liikkuvuutta, joka voi pahentaa julkisen sektorin työvoimapulaa entisestään. Ongelma tulisi korjata vahvistamalla ns. normaaliajan resurssia kalliin ostopalvelun, vuokratyön, ylityön ja erityiskorvausten käytön sijaan.

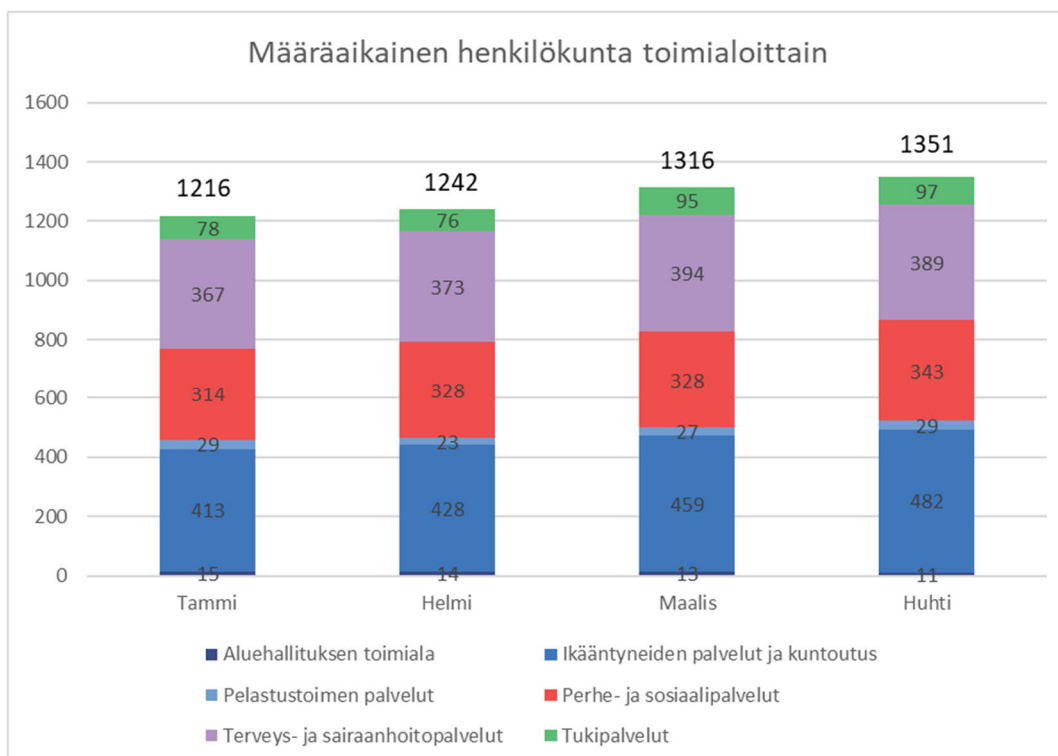
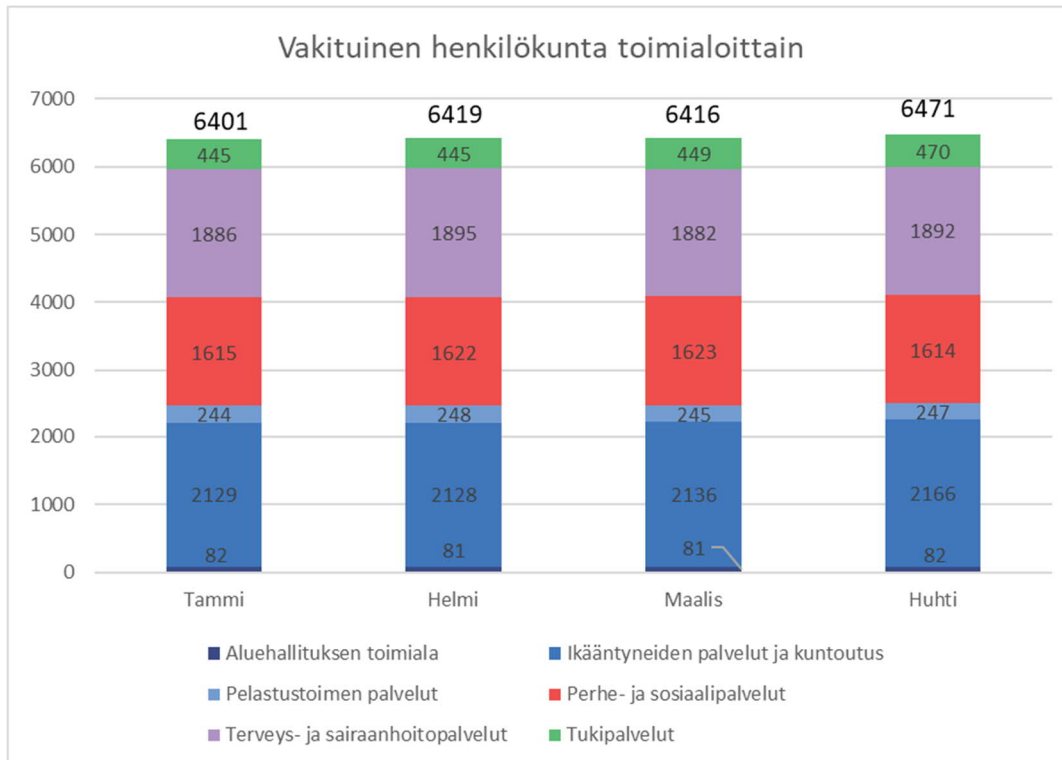
Henkilöstön määrää tulee turvata keskittymällä rekrytointiin Päijät-Hämeessä, mutta myös sen ulkopuolella. Ulkomaisen työvoiman käyttöä on lisättävä, mutta sen merkitys on rajallinen. Henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi henkilöstöohjelman toimeenpano on keskeinen keino tilanteen parantamiseksi. Työn houkuttelevuutta on pystyttävä nostamaan. Tämä edellyttää mm. reilua johtamista, parempaa mahdollisuutta uralla etenemiseen (urapolkumalli) ja oman vaikutusmahdollisuuden lisäämistä työtehtävissä. Ansiotason merkitys on myös hyväksyttävä. Lisäksi tarvitaan työnsiirtoa, jolla varmistetaan että sote- ja pelahenkilöstöllä on mahdollisuus keskittyä siihen työhön, jota heidän koulutuksensa edellyttää. Osaa työstä on siirrettävä muille ammattiryhmille.

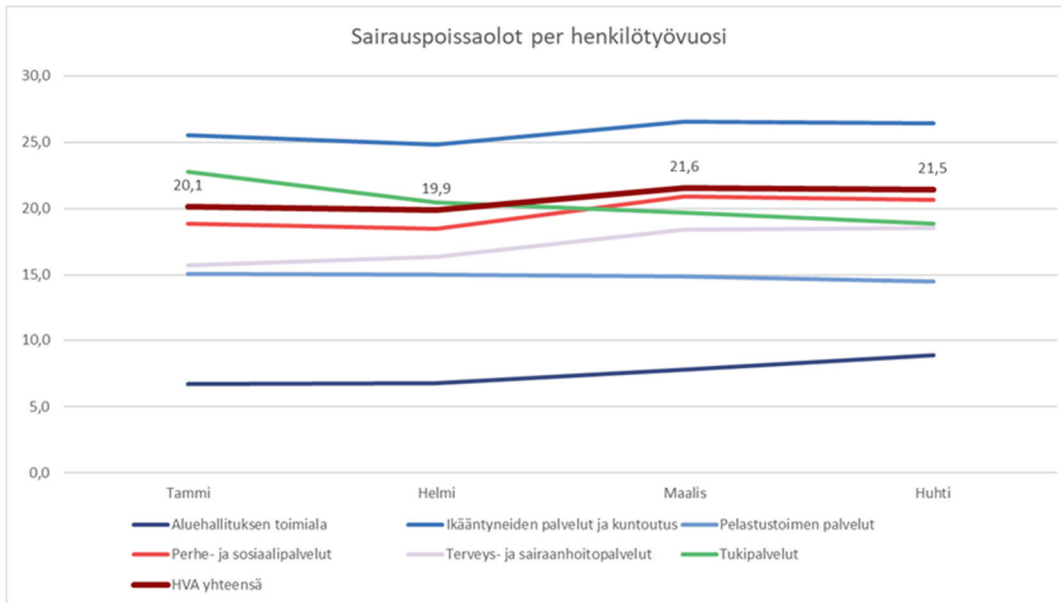
Tarvitaan digitalisaation, robotiikan ja tekoälyn mahdollistamia uusia toimintatapoja ja käytänteitä. Kyse ei ole pelkästään teknologian mahdollistamista uusista tavoista vaan merkittävästi myös kulttuurimuutoksesta. Ihminen on korvatta koneella tai sovelluksella silloin kun se on mahdollista. Tämä voi tarkoittaa ihmisen korvaamista koneella silloinkin, kun ihminen tekee asian paremmin, koska ihmistyö tulee keskittää sinne missä vaihtoehtoa sille ei ole. Henkilöstöohjelman onnistunut toimeenpano edellyttää myös asenteellista ja kulttuurillista muutosta koko henkilöstössä mutta myös palveluidemme käyttäjissä.

Ennaltaehkäisevää toimintaa on lisättävä ja toimien vaikuttavuutta parannettava. On kuitenkin varauduttava siihen, että kaikki nämä keinot ovat riittämättömiä. Palvelun tarve kasvaa tulevaisuudessa merkittävästi, mutta henkilöstön määrä vähenee. Työtä on vähennettävä, jotta henkilöstöä ei uuvuteta. On katsottava olemassa oleva resurssi ja sopeutettava tarjottavat palvelut siihen. Tämä voi tarkoittaa myös nykyisen palveluvalikoiman karsimista. Hyvinvointialueen alku on monesta syystä ongelmallista, mutta päijäthämäläisten palvelut on mahdollista toteuttaa kestäväällä tavalla jatkossakin.

2 HENKILÖSTÖKATSAUS

Hyvinvointialueella työskenteli huhtikuun lopussa yhteensä 7 822 henkilöä. Henkilöstöstä 83 % oli vakituisia ja 17 % määräaikaisia. Sairauspoissaolopäivien lukumäärä oli 21,5 päivää/henkilötyövuosi. Henkilöstön kuukausipalkkojen ja henkilöstövuokrauksen kehitys alkuvuoden aikana on toteutunut hieman alle talousarvion.

* sisältää vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön kk-palkat sekä henkilöstön vuokrauksen; ei sisällä erilliskorvauksia eikä sivukuluja

Henkilöstöohjelman toimeenpanon toteutuminen

Henkilöstöohjelman toimeenpanosuunnitelma vuosille 2023 - 2025 hyväksyttiin aluehallituksessa 17.4.2023. Henkilöstöohjelman päämääränä on, että hyvinvointialue on alan paras julkinen työpaikka Suomessa. Henkilöstöohjelman toimeenpanon onnistumisessa tarvitsemme koko henkilöstöä.

Henkilöstöohjelman toimeenpanosuunnitelmassa on neljä kärkeä, jotka kaikki pohjautuvat ajatukseen yhdessä oppimisesta: rekrytointi ja henkilöstömarkkinointi, reilu johtaminen, henkilöstön osaaminen, työkyky ja työelämätaidot sekä kehittämisen ja muutoksen tukeminen.

Kärkiä lähdettiin toteuttamaan kahdella raiteella. Raide 1 sisältää toimenpiteet, jotka vaikuttavat välittömästi toimialojen ja henkilöstön työarkeen sekä vastaavat heidän tarpeisiinsa. Raide 2 sisältää henkilöstöjohtamiseen ja muutostukeen liittyviä asioita. Neljälle toimialalle on tehty kysely kehittämistarpeista ja lähdetty valmistelemaan toimenpiteitä asioiden parantamiseksi. Tukipalvelut ja Pelastustoimen -toimialalla kyselyt tehdään syksyllä 2023. Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti kyselyihin vastaamisessa. Kyselyiden tuloksissa nousee esille laajasti erilaisten tukipalveluiden tärkeys sekä esimiesten kokemus tyytymättömyys esihenkilötyöhön liittyvästä ajankäytöstä. Hallintoon ja tukipalveluihin liittyvät tehtävät ja erityisesti rekrytointi haastavassa henkilöstötilanteessa vievät paljon aikaa esihenkilöiltä. Esihenkilöt toivovatkin selkeyttä ja mahdollisuuksien mukaan digitalisointia henkilöstön palkkaamiseen ja työssä aloittamisen käytäntöihin.

Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi arvioimme rekrytointipalveluiden kokonaisuutta. Työnhakijoilta saadun palautteen perusteella muun muassa vaihdamme uuteen rekrytointijärjestelmään ja lisäksi kilpailutamme uudenlaisen sovelluksen, joka mahdollistaa keikkatyön ja -tekijöiden kohtaamisen paremmin. Filippiiniläisten hoitajien toinen ryhmä saapui Päijät-Hämeeseen keväällä ja he aloittivat oppisopimuskoulutuksen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa käynnistämme rekrytointiyhteistyön EU/ETA-alueilta. Työntekijöiden kotouttamiseen Suomeen ja tarvittavan kielitaidon vahvistamiseen tulee kiinnittää jatkossa huomiota.

Reilun johtamiselta esihenkilöt odottavat esihenkilöiden osallistamista, konkreettista arjen tukea uusien käytänteiden vahvistamisessa sekä valmennuksia oman johtamisosaamisen kehittämiseen. Reilua johtamisen osa-aluetta on valmisteltu, mutta käynnistäminen vaatii henkilöstöresurssointia.

Osaamisen kehittämisen osa-alueella on kuvattu ura- ja tehtäväpolkuja. Lähihoitajasta sairaanhoitajaksi koulutuksesta on kiinnostunut 275 työntekijää. Osaamisen kehittämisen kokonaisuus vaatii uuden osaamisen hallintajärjestelmän hankintaa.

Kevan Kestävää työelämää hanke on käynnistynyt hyvin Ikääntyneiden palvelujen ja kuntoutuksen toimialalla. Työkykyasioiden johtaminen sidottiin toimialalla osaksi johtoryhmätyöskentelyä. Työhyvinvoinnin tuen käytäntöjä on viety arkeen. Työterveyspalvelut kilpailutettiin keväällä, mutta yksikään palveluntarjoaja ei jättänyt tarjousta. Tällä hetkellä käymme läpi työterveyspalveluiden tuotantotapavaihtoehtoja.

Henkilöstöetuudet on otettu käyttöön vaiheittain; seuraavaksi lanseerataan polkupyöräetus ja myöhemmin syksyllä maksuttomat kahvit työpäivän aikana. Palkistamisen käsikirja, josta löytyy koko palkistamisen kokonaisuus ja käytännöt, on otettu käyttöön.

Paikallisesti on neuvoteltu muun muassa luottamusmies- ja työsuojeluorganisaatiosta sekä työaikakorvauksiin liittyvistä asioista. Työsuojeluvaalit järjestettiin myös keväällä. Tällä hetkellä neuvotellaan 1.6.2023 voimaan tulevista sopimuskorotuksista. Hyvinvointialueen palkkaharmonisaatio aloitetaan vuonna 2023. Valmisteilla olevaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa käsitellään kesäkuun yhteistyötoimikunnassa.

Työntekijäkokemuksen ja työtyytyväisyyden mittaaminen on valmisteilla. Otamme käyttöön työfiilismittarin, jonka avulla työyhteisöt voivat seurata työtyytyväisyyttä; nähdä sen mikä työyhteisössä toimii ja missä on kehitettävää. Tämän lisäksi olemme tehneet yhteistyötä Työterveyslaitoksen kanssa työtyytyväisyyskyselyssä, joka toteutettaisiin kerran vuodessa ja josta saisimme kansallista vertailutietoa muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Henkilöstöohjelmaan sisältyvä Henkilöstöpalveluiden kehittäminen 2.0 on käynnissä. Tavoitteena on tuottaa moderneja ja kustannustehokkaita henkilöstöpalveluita palvelutuotannon tarpeisiin.

Kokonaisuudessa henkilöstöohjelman toimeenpano on käynnistynyt hyvin. Seuraavaksi tarkennamme ohjelman henkilöstöresursseja ja vahvistamme viestintää niin, että kerromme kokemuksia ja onnistumisia jo matkan varrelta alan parhaaksi julkisen puolen työpaikaksi.

3 TALOUSKATSAUS

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on toiminut järjestämisvastuullisena palveluntuottajana nyt 4 kuukautta. Toiminnan käynnistymiseen liittyneet siirrot, erityisesti Heinolan, Sysmän ja Pelastuslaitoksen osalta ovat sujuneet hyvin. Taloushallinnon järjestelmä uudistus SAP:sta Raintanceen tehtiin onnistuneesti. Kaiken kaikkiaan siirtymä on tehty turvallisesti ja vaikutukset palvelutuotantoon ovat olleet vähäisiä. Valmisteluun osallistuneen henkilöstön kuormitus on ollut kova.

Hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvio laadittiin 11,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Talousarvio sisälsi kuitenkin tunnistettuja riskejä, joista osa on realisoitunut. Eläkemenoperusteinen tasausmaksu on noin 9 miljoonaa euroa suurempi kuin oli aiemmin. Sote-alalle sovittu yleinen palkkaratkaisu on myös valmistelussa huomioitua kalliimpi. Uusien siirtyvien toimitilojen vastuiden siirtyessä hyvinvointialueelle niiden vuokrataso on noussut ja osin aiemmin maksuttomista tiloista on tullut maksullisia. Talousarvion laadinnassa huomioitu toimintakulujen nousuprosentti 3,5 % verrattuna vuoden 2022 talousarvioon talousennusteiden valossa on osoittautumassa liian pieneksi erityisesti inflaatiovauhdin ollessa suuri. Hoitajamitoituksen kustannusvaikutukset eivät ole toteutuneet henkilöstökuluissa rekrytointivaikeuksien vuoksi täysimääräisesti, toisaalta erilliskorvausten maksaminen on ollut suuressa kasvussa johtuen merkittävästä henkilöstöpulasta ja lisätöiden johdosta. Kuntayhtymän aikaisen takautuvan palkkaharmonisaation toteutuksen vaikutukset sekä toimintakuluihin että valtion rahoitukseen ovat edelleen auki. Yksityisten palveluntuottajien hinnankorotukset ovat voimakkaan inflaation ja nousseiden mitoitusvaatimusten vuoksi olleet suuria. Asiakasmaksutuotot ja toiminnan kehittämiseen saatavat valtionavustukset tulevat toteutumaan myös talousarviota suurempina.

Hyvinvointialueen maksuvalmius on etupainotteisen lainapolitiikan vuoksi erinomainen. Investointien toteutukset etenevät pääosin aikataulussa. Korkea inflaatiovauhti aiheuttaa haasteita investointien kustannusarvioiden osalta. Valtion suorittama investointisuunnitelmaohjaus on osoittautunut byrokraattiseksi ja työllistäväksi.

Hyvinvointialueen ensimmäinen koko vuotta osoittava tulosennuste osoittaa noin 29,7 miljoonan euron alijäämää. Sekä toimintatuotot että toimintakulut tulevat ylittämään talousarvion oleellisesti. Ennusteessa on huomioitu myös valtion rahoitukseen tuleva reilun 20 miljoonan kertakorvaus vuodelle 2023. Ennuste sisältää kuitenkin huomattavaa epävarmuutta sekä toimintakulujen että valtionrahoituksen tason osalta. Mikäli tulosennuste on edelleen kesäkuun tuloksen jälkeen alijäämäinen, on toimet talouden tasapainottamiseksi aloitettava välittömästi. Nollatuloksen saavuttaminen tulee tarkoittamaan vähintään noin 2-3 prosentin pysyvää toimintakulujen karsintaa.

3.1 Hyvinvointialueen tuloslaskelma ja ennuste

Milj. €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%	TP ennuste	Ennuste
Toimintatuotot	123,2	43,2	35,1 %	137,0	●
Myyntituotot	30,8	9,2	29,9 %	31,8	●
Maksutuotot	65,4	24,4	37,3 %	70,8	●
Tuet ja avustukset	14,7	5,2	35,2 %	21,2	●
Muut toimintatuotot	12,3	4,5	36,3 %	13,2	●
Toimintakulut	-947,8	-303,7	32,0 %	-999,3	●
Henkilöstökulut	-418,7	-125,7	30,0 %	-423,0	●
Palvelujen ostot	-397,7	-133,1	33,5 %	-438,0	●
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-68,1	-24,0	35,3 %	-72,3	●
Avustukset	-9,5	-3,2	34,0 %	-9,6	●
Muut toimintakulut	-53,7	-17,7	32,9 %	-56,4	●
Toimintakate	-824,6	-260,5	31,6 %	-862,3	
Valtion rahoitus	834,6	280,2	33,6 %	853,0	●
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,8	0,1	-7,2 %	-0,4	●
Vuosikate	9,2	19,7	214,5 %	-9,7	
Poistot ja arvonalentumiset	-21,0	-6,3	29,9 %	-20,0	●
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0 %	0,0	
Tilikauden tulos	-11,8	13,5	-114,3 %	-29,7	
Poistoeron ja varausten muutos	0,0	0,0	0,0 %	0,0	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-11,8	13,5	-114,3 %	-29,7	●

4 HYVINVOINTIALUEEN TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TILANNE

Hyvinvointikuntayhtymän sitovat tavoitteet talousarvio 2023

Tilanne 30.4.2023

Etenee suunnitellusti / valmis
Etenee, mutta on alle tavoitteen
Ongelmia / ei aloitettu
Ei mitattavissa / ei tietoa arviointihetkellä

Vaikuttavat, kustannustehokkaat ja saavutettavat palvelut sekä erinomainen asiakaskokemus

Tavoite	Mittari	Tilanne 30.4.2023	Kommentit
	Avosairaanhoito, kiireetön hoito kohtuujassa, 7 vrk	Ei vielä saatavilla	Alkuvuoden tilastointiongelmien takia ei saatu vielä raportoitua. Ongelma on nyt tunnistettu ja korjattu.
	Suun terveydenhuolto, kiireetön hoito kohtuujassa, 14 vrk	49 %	Mittari on muuttunut. 1.9.2023 alkaen hoitotakuu on 4 kk, hoitopääsy 0-120 vrk on tällä hetkellä 95 %.
	Erikoissairaanhoito, yli 180 päivää jonottaneiden osuus 0 %	20 %	Henkilöstövajeen vuoksi tuotanto ei ole tavoitetasolla, jolloin hoitojonojen purkaminen ei toteudu riittävästi.
	Erikoissairaanhoito, hoidonvarauksesta hoitoon 90 päivässä, osuus hoidetuista vähintään 85 %	39 %	Henkilöstövajeen vuoksi tuotanto ei ole tavoitetasolla, jolloin hoitojonojen purkaminen ei toteudu riittävästi.
	Palvelutarpeen arviointi 7 arkipäivän kuluessa	9,4 arkipäivää	Ikääntyneiden asiakasohjauksessa palvelutarpeen arviointia ei ole pystytty toteuttamaan lakisääteisessä ajassa. Syynä ylitykseen ovat henkilöstön vaihtuvuus ja perehdytyksen viemä aika sekä omatyöntekijäisyys ja asiakasvolyymin kasvu. Lisäksi alkuvuodesta asiakasohjauksessa hyvinvointialueelle siirtyminen aiheutti merkittävän suuren asiakaspalvelupäätösten ja asiakasmaksupäätösten laatimisten suman.
	Palvelujen saatavuus vireillepanosta palveluun pääsyyn 3 kk kuluessa, ympärivuorokautinen palveluasuminen	11 vrk	Tavoite toteutuu poikkeuksellisen hyvin verrattuna valtakunnalliseen tasoon.
	Terveydenhuollon lakisääteiset hoitopääsyajat toteutuvat (kyllä/ei)	ei toteudu	Terveydenhuollon lakisääteiset hoitopääsyajat toteutuvat pääosin ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus -toimialalla. Poikkeuksena kuntoutuksessa yhteensä 5 asiakkaan kohdalla terveydenhuollon lakisääteinen hoitopääsy aika ei ole toteutunut (perustason lasten ja nuorten puheterapiassa 1 asiakkaan kohdalla hoitopääsyn odotusaika hoidon tarpeen arvioinnista käyntipäivään yli 90 päivää sekä fysiatrian erikoisalalla 4 asiakkaan kohdalla ensimmäiselle käynnille odotusaika yli 90 päivää, koska odottavat diagnostisiin tutkimuksiin pääsyä).
Palvelun saatavuus paranee, odotusaika lyhenee.	Toimeentulotuen käsittely 100 % 7 vrk aikana	100 %	
	Lapsiperhepalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely 100 % 7 vrk aikana	85 %	Lastensuojeluilmoitusten ja hakemusten korkea määrä, henkilöstön rekrytointihaasteet
	Lapsiperhepalvelujen palvelutarpeen arviointien valmistuminen 100 % 3kk aikana	Ei vielä saatavilla	
	Vammaispalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely 100 % 7 vrk aikana	Ei vielä saatavilla	
	Palvelutarpeen arviointien valmistuminen vammaispalveluissa 100 % 3kk aikana	95 %	
	Palvelutarpeen arviointien valmistuminen työikäisten palveluissa 100 % 3kk aikana	95 %	
	Opiskeluhuollon kuraattorin tai psykologin kanssa keskustelu 7 työpäivän aikana	Ei vielä saatavilla	
	Psykiatrian yli 180 päivää jonottaneiden osuus 0 %	1 %	
	Nuorisopsykiatrian yli 90 päivää jonottaneiden osuus 0 %	9 %	Psykiatrien rekrytointihaasteet
	Lastenpsykiatrian yli 90 päivää jonottaneiden osuus 0 %	0 %	

Pelastuslaitoksen toimintavalmius on vähintään palvelutasopäätöksen mukainen ja pelastustoimen palvelutaso on turvattu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti.	I-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen	73,0 %	
	II-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen	86 %	
	III-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.	100 %	
Palveluiden järjestämistavat vastaavat todettuun palvelutarpeeseen. Palvelut on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.	Avosairaanhoidon digiklinikakäynnit suhteessa avosairaanhoidon fyysisiin käynteihin vähintään 13 %	10 %	Digiklinikakäyntien määrä on vahvasti noussut ja jo melko lähellä tavoitetta.
	Erikoissairaanhoidon kiireettömien lähetteen määrä ei kasva	11 %	Esh:ta tarvitsevien potilaiden määrä on noussut. Lähetekäytäntöjä tarkastellaan. Lähetemäärä on vuoden 2019 tasolla.
	Väestöennusteeseen suhteutetut 75 vuotta täyttäneiden palvelurakennemittarit:		Ikääntyneiden palveluissa palvelurakennemittarien osalta asetetut sitovat tavoitteet toteutuvat poislukien omaishoidon tuen kattavuus.
	- Kotona asuvien osuus vähintään 94 %	94,4 %	
	- Säännöllisen kotihoidon kattavuus enintään 10 %	9,0 %	
	- Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kattavuus enintään 6 %	5,6 %	
- Omaishoidon tuen kattavuus vähintään 2,2 %	1,9 %		
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-20 vuotiaiden osuus alle 1,6 % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,3 %		
Perhehoidon osuus kaikista hoitovuorokausista lastensuojelussa 48 %	49,3 %		
Palvelujen järjestämistapojen valinnat perustuvat tuotantotapojen analysointiin. Tuotantotapa-analyysi tehdään strategisista palvelukokonaisuuksista ja niistä palveluista, joissa tuotantotapojen systemaattinen arviointi on tarpeellista.	Toteutuneet tuotantotapa-analyysit toimialoitain ja tuotantotapa-analyysityökalun toimivuuden arviointi: Tuotantotapa-analyysi käytössä kaikilla substanssitoimialoilla Tuotantotapa-analyysi käytössä osassa substanssitoimialoja	Toteutuu tavoitteen mukaisesti	Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus: Hartolan kotihoidon järjestämistapojen arviointi Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Sote-keskus tuotantotapa-analyysi Tukipalvelut toimiala: Ateriapalvelujen tuotantotapa-analyysi, Työterveyshuollon tuotantotapa-analyysi Aluehallituksen toimiala: Logistiikkapalvelujen tuotantotapa-analyysi Valmistelussa toimialarajat ylittävä analyysi ajoneuvojen hallinnasta. Tuotantotapa-analyysityökalua on kyetty hyödyntämään joustavasti tuotantotapojen valintaan liittyvissä ratkaisuisissa.

Saavutettu asema alan parhaana julkisena työpaikkana

Tavoite	Mittari	Tilanne 30.4.2023	Kommentit
Henkilöstöohjelman toimeenpanosuunnitelma laadittu, hyväksytty ja toimeenpanossa.	Suunnitelma laadittu		Työfiilis-mittari ja työtyytyväisyyskyselytutkimus valmisteilla. Työfiilismittari vaatii kilpailutuksen ja työtyytyväisyyskyselyä valmistellaan TTL:n kanssa. kts. yllä oleva Tasaisella tahdilla vaihtuvuus olisi 7,3 % vuositasolla
	Suunnitelma hyväksytty		
	Toimeenpano käynnissä		
	Pitovoima, NPS mittarointi, suosittelu > 70 % henkilöstöstä	Ei vielä saatavilla	
	Säännölliset työtyytyväisyyskyselyt, työtyytyväisyys > 7	Ei vielä saatavilla	
Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus < 7 %	2,43 %		
Sairauspoissaolopäivien lukumäärä/henkilötyövuosi < 20 kalenteripäivää	21,5		

Luottamuksen avulla rakennettu, sujuva yhteistyö kuntien, yhteisöjen ja valtionhallinnon kanssa asukkaiden parhaaksi

Tavoite	Mittari	Tilanne 30.4.2023	Kommentit
Mekanismi kunta-, yritys ja yhdistysyhteistyöhän on suunniteltu (kuntatapaamiset, koulutus, lautakunnat ym.)	Rakenteet ja mallit olemassa ja kuvattu (kyllä/ei)		Yhdyspintaneuvottelukunta on aloittanut kokoontumisensa, järjestöyhteistyölle on omat rakenteensa samoin kuntatapaamisille. Kuntien kanssa tehty yhteistyöpöytäkirja on hyväksytty osallistuvilla tahoilla. Päälekkäisyyttä toiminnoissa kuitenkin edelleen on. Kaikkia ei ole saatu purettua
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, osallisuutta ja yhdyspintatyötä tukevat rakenteet ja kumppanuudet.	Strategiset yhteistyösopimukset laadittu ja yhteistyörakenteet luotu		
	Neuvottelukuntien sekä keskeisten teemakohtaisten yhdyspintaverkostojen tavoitteet asetettu ja vastuutahot nimetty		
	Vaikuttamistoimielinten toiminta käynnistetty		
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä osallisuuden vahvistamista suunnitellaan, toteutetaan, johdetaan tiedolla ja seurataan hyvinvointialueen toimialoilla ja alueellisessa yhteistyössä.	Hyte-standardit luotu ja hyväksytty		
	Alueellisen hyvinvointikertomuksen vuosiraportointi tehty ja osallisuusohjelman toteutus käynnistetty		

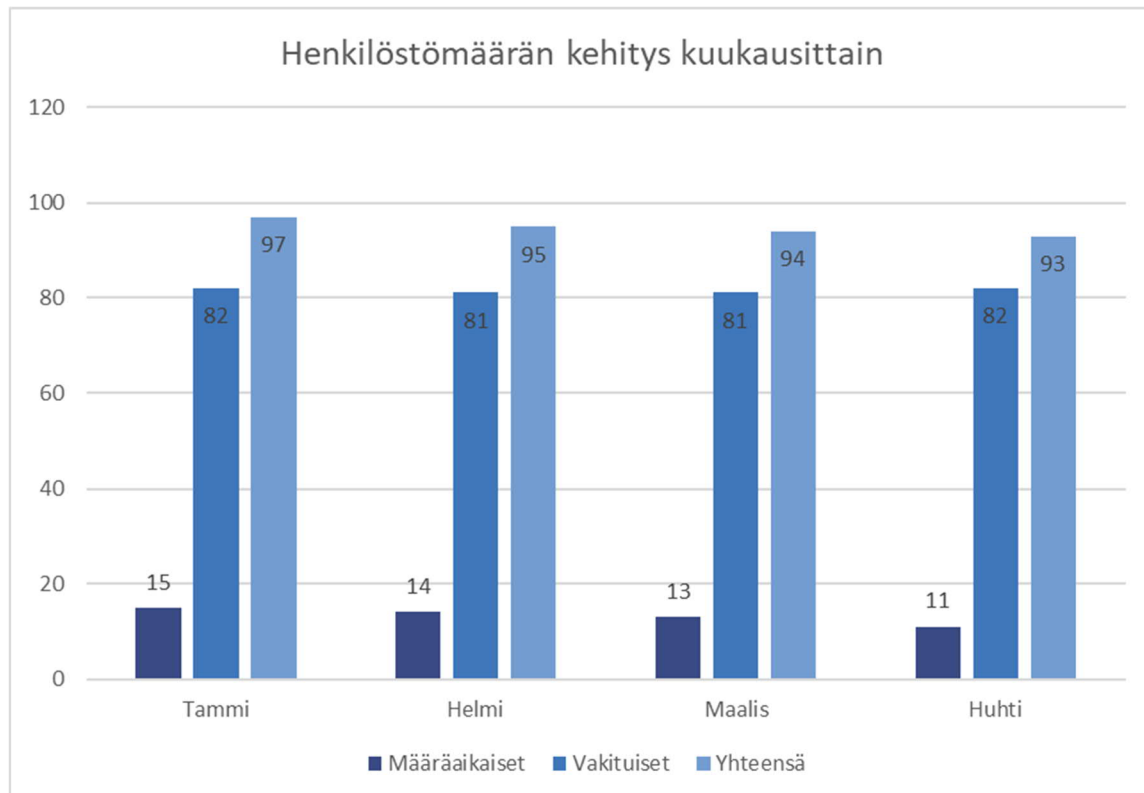
Kestävän kehityksen edistäminen

Tavoite	Mittari	Tilanne 30.4.2023	Kommentit
Ympäristöohjelman toteuttaminen suunnitelmallisesti.	Ympäristöohjelma auditoitu vuoden 2023 aikana / Sertifikaatti saavutettu / Ympäristö-ohjelman toteuttaminen suunnitelman mukaisesti		Ympäristöohjelman toteutumisen arviointi toukokuussa 2023.
Kestävän kehityksen raportoinnin kehittäminen.	Kestävän kehityksen raportointi määritelty ja käytössä		Sähköisen raportoinnin hankesuunnitelma valmisteltu.
Kestävän kehityksen osaamisen kasvattaminen hyvinvointialueella.	Nimetty "kestävän ja ympäristöystävällisen palvelutuotannon" tukihenkilöt tulostyösköihin.		Ympäristökumppanit nimetty ja koulutus menossa. Henkilöstön koulutusmateriaalit valmistelussa.

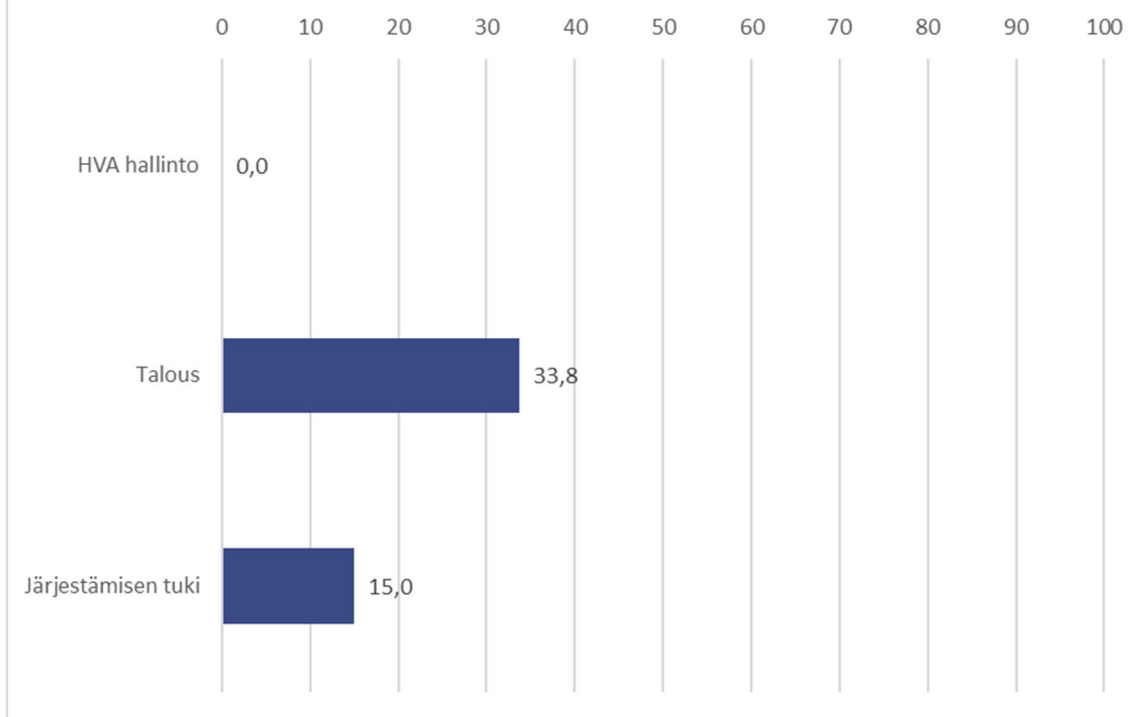
5 TOIMIALOJEN TALOUDELLISET JA TOIMINNALLISET KATSAUKSET

5.1 Aluehallituksen toimiala

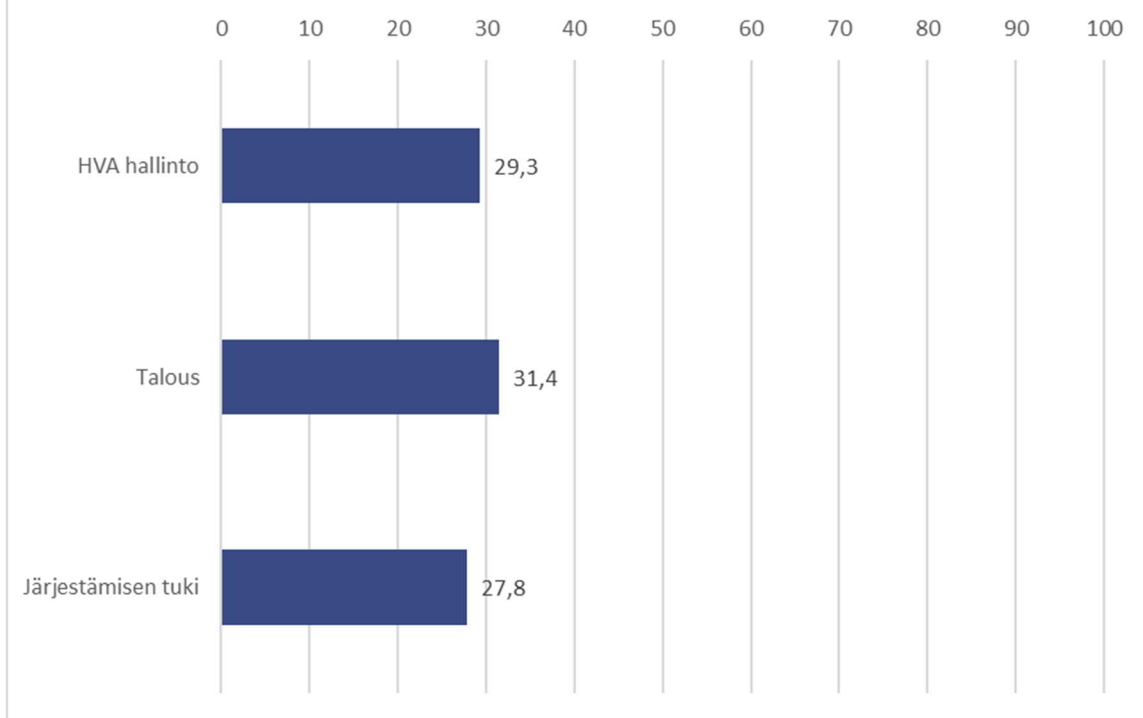
Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	1 238	123	9,9 %
Myyntituotot	1 238	58	4,6 %
Maksutuotot	0	0	
Tuet ja avustukset	0	65	
Muut toimintatuotot	0	0	
Toimintakulut	-16 274	-4 773	29,3 %
Henkilöstökulut	-7 147	-2 184	30,6 %
Palvelujen ostot	-8 064	-2 097	26,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-758	-89	11,7 %
Avustukset	0	-99	
Muut toimintakulut	-305	-303	99,4 %
Toimintakate	-15 036	-4 650	30,9 %
Valtion rahoitus	834 589	280 168	33,6 %
Rahoitustuotot- ja kulut	-840	69	-8,2 %
Vuosikate	818 712	275 586	33,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	
Tilikauden tulos	818 712	275 586	33,7 %

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

Aluehallitus, toimialajohtajan katsaus

Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan 0,5 miljoonaa euroa suunniteltua pienempinä. Merkittävin syy on ulkoisen hoitotarvikemyynnin vähentyminen.

Toimintakulujen osalta henkilöstökulut toteutuvat talousarvion mukaisina. Palveluiden ostot alittuvat 0,2 miljoonaa euroa. Järjestämisen tuessa ja taloudessa palveluiden ostot ylittyvät, mutta hallinnon palveluiden ostot eivät toteudu suunnitellussa laajuudessaan. Aine- ja tarvikeostojen ennakoitaan alittavan talousarvion 0,5 miljoonalla eurolla johtuen ulkoisen hoitotarvikemyynnin ennakoitua alhaisemmasta tasosta. Avustuksien ennusteessa on huomioitu maksettavat järjestöavustukset. Muut toimintakulut ylittyvät arviolta 0,1 miljoonaa euroa talousarvioon verrattuna johtuen hankintojen varaston muutoksista ja toimielinten tilavuokrista. Toimintakate on talousarvion mukainen. Valtionrahoitus on ennusteessa päätöksen mukaisena. Vaikka rahoitustuotot toteutuvat talousarvioita suurempina, niin korkomenot ovat ennakoitua korkeammat. Ennusteessa on huomioitu osinkotuotot Coxa Oy:ltä ja Fimlab Laboratoriot Oy:ltä, yhteensä 1,4 miljoonaa euroa.

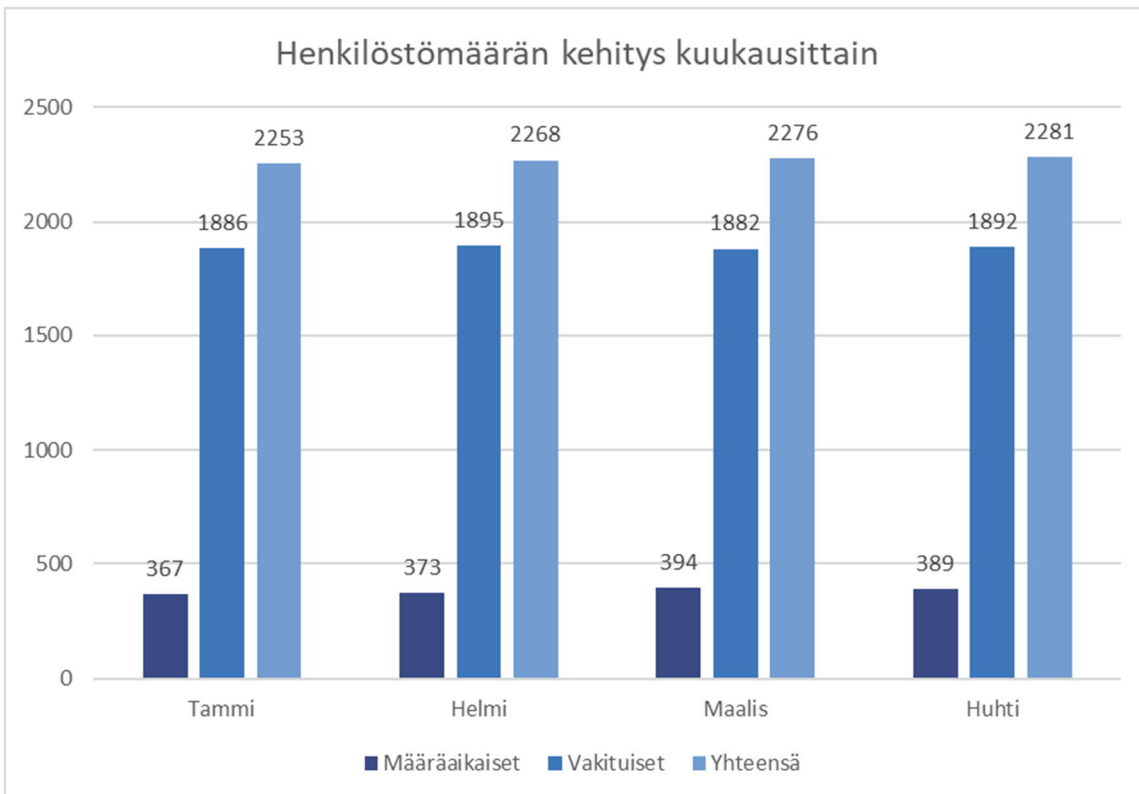
Järjestämisen tuen palveluissa merkittävimmät talouden haasteet liittyvät logistiikkapalvelujen muutosprosessiin, joissa siirrytään ulkoiseen varastointiin. Ylitysuhaa pyritään ratkaisemaan reittioptimoinnilla ja valikoimanhallinnalla.

Ensimmäinen omavalvontaohjelman raportti valmisteltiin ja se on tämän osavuosikatsauksen liitteenä.

Hyvinvointialueen palvelutoiminnan käynnistymisen yhteydessä tehtiin merkittävä taloushallinnon järjestelmä uudistus. Hyvinvointialueen taloushallinnon perusjärjestelmä vaihtui SAP:sta Raindanceen. Järjestelmänvaihdos sujui ilman suurempia ongelmia ja turvallinen siirtymä onnistui myös tältä osin. Päijät-Hämeen Tietokanava korvasi kuntayhtymän aikana käytössä olleen Kuntaportin kaikille avoimena talouden ja toiminnan raportointikanavana.

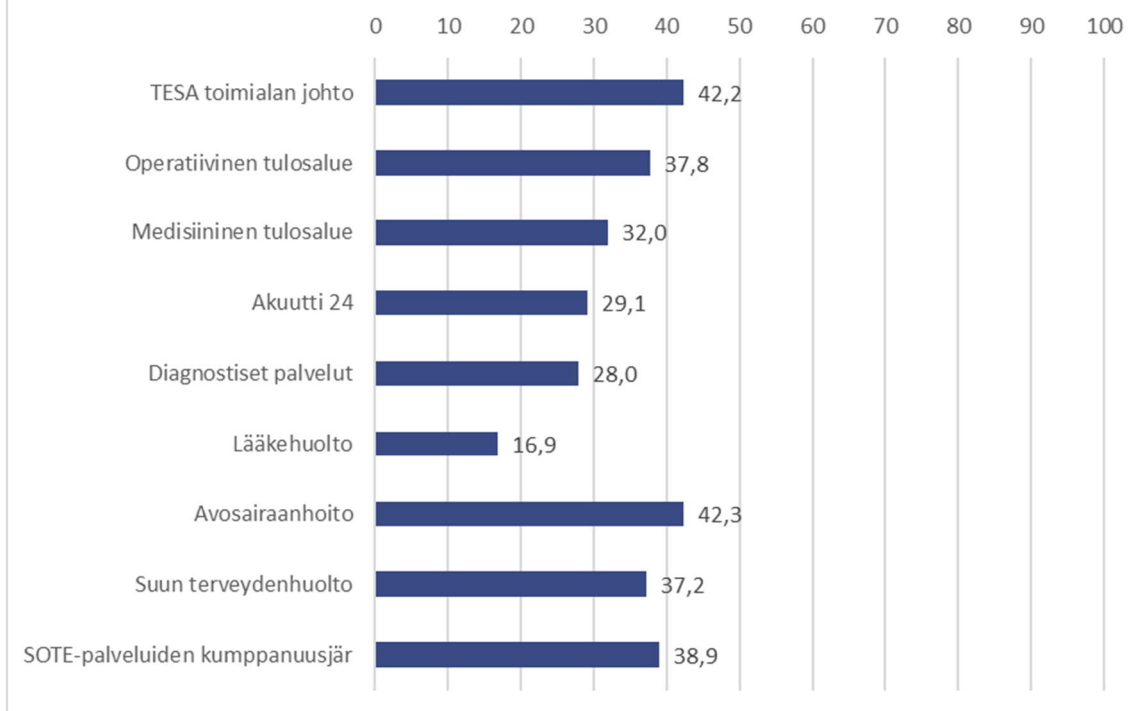
5.2 Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	42 448	14 745	34,7 %
Myyntituotot	15 951	5 519	34,6 %
Maksutuotot	22 892	8 033	35,1 %
Tuet ja avustukset	3 231	955	29,6 %
Muut toimintatuotot	374	238	63,6 %
Toimintakulut	-325 694	-103 985	31,9 %
Henkilöstökulut	-143 304	-42 053	29,3 %
Palvelujen ostot	-130 278	-43 333	33,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 269	-17 650	35,8 %
Avustukset	-171	-18	10,4 %
Muut toimintakulut	-2 673	-930	34,8 %
Toimintakate	-283 246	-89 240	31,5 %
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	
Vuosikate	-283 246	-89 240	31,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 700	-1 931	28,8 %
Tilikauden tulos	-289 946	-91 172	31,4 %

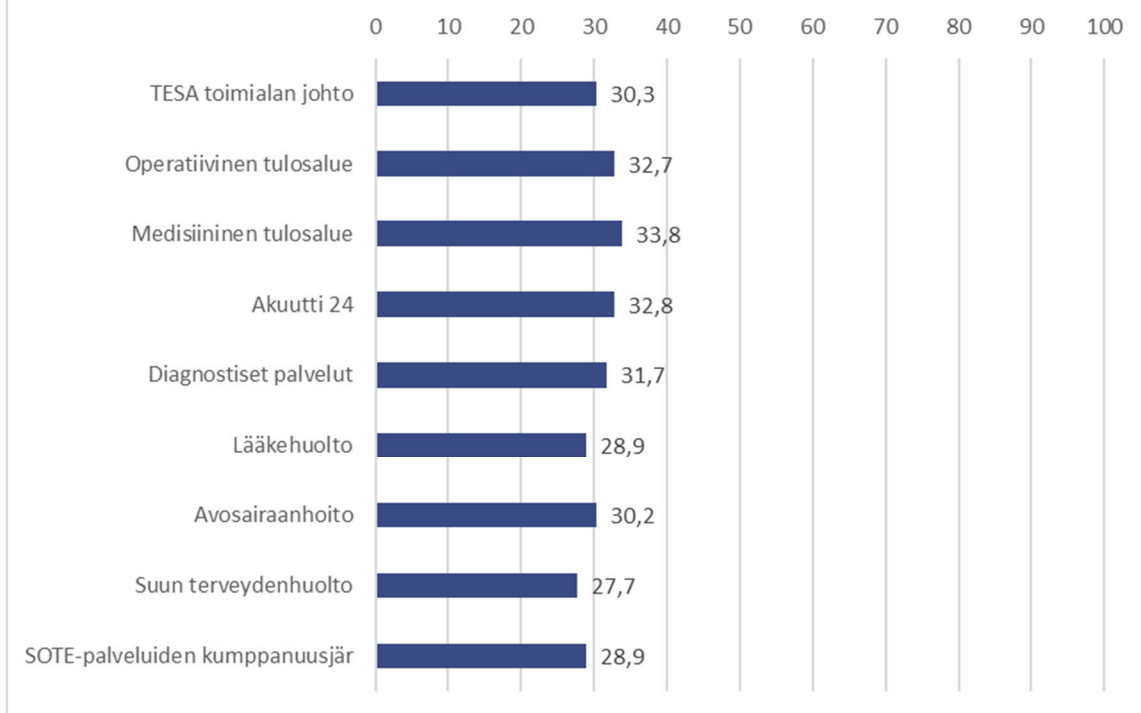

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toiminta	TA2023	Toteuma 2023	Toteuma-%	Laskennallinen TA:n toteuma-% *
Tuotannon volyymit				
Avosairaanhoito				
Lääkäri, käynnit	142 000	52 487	● 37,0 %	34,2 %
Hoitaja, käynnit	183 600	73 861	● 40,2 %	29,4 %
Lääkäri, sähköinen asiointi	23 300	6 284	● 27,0 %	34,2 %
Hoitaja, sähköinen asiointi	19 000	6 770	● 35,6 %	34,5 %
Suun terveydenhuolto				
Hammaslääkärikäynnit	129 300	42 072	● 32,5 %	34,5 %
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	67 900	24 049	● 35,4 %	34,7 %
Erikoissairaanhoito				
DRG-jaksot	28 000	8 516	● 30,4 %	33,3 %
Kontaktit, somatiikka	291 800	107 353	● 36,8 %	33,7 %
Akuutti 24				
Päivystyskäynnit	60 750	19 918	● 32,8 %	34,0 %
Hammaspäivystyskäynnit	8 200	2 734	● 33,3 %	34,2 %
Päivystysosaston DRG-jaksot	5 250	1 736	● 33,1 %	32,9 %
Kotisairaalan käynnit	20 800	7 661	● 36,8 %	30,4 %

* Laskennallinen TA:n toteuma-% laskettu historiatietojen perusteella

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toiminta	TA2023	
Muut tunnusluvut	Tavoite	Toteuma
Paljon palveluita käyttävien määrän vähentäminen		
Avosairaanhoito, yli 10 käyntiä / vuosi	-10 %	 3 %
ESH-vuodeosastohoito, yli 3 ennakoiomatonta hoitojaksoa / vuosi	-10 %	 -1 %
Akuutti24, päivystys, yli 6 käyntiä / vuosi	-10 %	 -37 %
ESH-poliklinikat, yli 10 käyntiä (ei sarjahoito) / vuosi	-10 %	 4 %
Vuodeosastojen keskimääräinen nettokuormitus	82,5 - 87,5%	 82,7 %
Keskimääräinen hoitoaika hoitojaksolla	< 2,6	 3,0
Akuutti24, päivystys, potilaiden läpimenoaika alle 4 tunnissa	60 %	 55 %
Ensihoito, päivystykseen kuljetettavien potilaiden määrä / v (kansalaistehtävät)	< 15 000	 4 512
DRG-pistetuottavuus (vertailu edellisvuoteen)	2 % kasvu	 + 2 %
Hyvinvointialueen sitovat tavoitteet	Tavoite	
Avosairaanhoito, kiireetön hoito kohtuujassa, 7 vrk	100 %	
Suun terveydenhuolto, kiireetön hoito kohtuujassa, 14 vrk	100 %	 49 %
Erikoissairaanhoito, yli 180 päivää jonottaneiden osuus	0 %	 20 %
Erikoissairaanhoito, hoidonvarauksesta hoitoon 90 päivässä, osuus hoidetuista	85 %	 39 %
Avosairaanhoidon digiklinikkakäynnit suhteessa avosairaanhoidon fyysisiin käynteihin	≥ 13%	 10 %
Erikoissairaanhoidon kiireettömien lähetteiden määrä	≤ edellisvuonna	 + 11 %

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut, toimialajohtajan katsaus

Alkuvuoden toimintatuotot ovat kertyneet yli laskennallisen tavoitetason ja niiden ennustetaan toteutuvan 0,7 M€ talousarviota korkeampina. Myynti muille hyvinvointialueille on kasvanut ja kasvu selittyy pitkälti Myrskylän ja Pukkilan siirtymisellä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle, mutta lisäksi etenkin silmätautien myynti on edennyt hyvin. Suoritemäärien kehitys on vaikuttanut maksutuottoihin ja niiden ennustetaan jäävän alle talousarvion tason.

Toimintakuluihin ennustetaan 23,7 M€ ylitystä. Merkittävimmät ylityspaineet kohdistuvat palvelujen ostoihin etenkin yliopistosairaaloista, työvoiman vuokraukseen, potilasvakuutukseen sekä laitoshuollon ja laboratoriopalveluiden kustannuksiin. Lisäksi sote-palveluiden kumppanuusjärjestelyissä on merkittävä ylityspaine.

Henkilöstövaje on kasvattanut osaltaan työvoiman vuokrauksen sekä maksettujen erilliskorvausten kustannuksia. Alkuvuonna on tehty lisäksi runsaasti lisätöitä koronaepidemian aiheuttamien erikoissairaanhoidon hoitajajoukkojen purkamiseksi.

Aineiden ja tarvikkeiden kustannukset ovat toteutuneet alkuvuoden aikana talousarviota suurempina. Hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden kustannuksiin ennustetaan ylityspainetta.

Avosairaanhoidossa lääkäri- ja hoitajakäyntimäärät ovat yli tavoitteiden, mikä osaltaan on nostanut lähetemäärää erikoissairaanhoidon 11 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lähetemäärä on nyt samalla tasolla kuin vuonna 2019, kun edellisinä vuosina määrät olivat selvästi alhaiset. Digiklinikkakäyntien osuus on kasvanut olennaisesti aiemmasta tasolle 10 %, vaikka ei ole vielä tavoitetasolla (13 %). Hoitoon pääsyn mittari muuttui avosairaanhoidossa ja suun terveydenhuollossa vuoden 2023 alusta. Avosairaanhoidon osalta ei toistaiseksi ole käytettävissä luotettavaa mittaustulosta. Palveluita paljon käyttävien määrä lisääntyi hieman avosairaanhoidossa, mikä on myös reaktio siihen, että määrä on alentunut viime vuosina voimakkaasti. Suun terveydenhuollossa hammaslääkärikäynnit ovat alle tavoitteen, mutta käynnit suuhygienistillä ovat tavoitteiden mukaiset. Hoitoon pääsy ei täyttänyt suun terveydenhuollossa tavoitteita alkuvuonna, minkä taustana on muuttunut mittaustapa.

Lähetteen käsittely erikoissairaanhoidossa tehdään lain edellyttämässä määräajassa. Erikoissairaanhoidon poliklinikkakäynnit ovat toteutuneet yli tavoitteiden, mikä ei estänyt sitä, että 21 % potilaista joutuu odottamaan poliklinikalle pääsyä yli 90 vuorokautta. Näiltä osin tilanne on vaikein isoimmilla erikoisaloilla kirurgialla ja sisätaudeilla. Lisätöistä huolimatta hoitojonot ovat poikkeuksellisen pitkät, sillä hoitoa yli 180 vuorokautta odottaneiden osuus on 20 %. Hoitajajoukko lyhennetään myös käyttämällä harkiten yksityissektorin kapasiteettia kilpailutuksen pohjalta. Vuodeosasto- ja leikkaussalihenkilökunnan määrä on ollut tavoitteita alhaisempi, minkä vuoksi osastohoitoa tarvitsevien leikkausten määrä on laskenut edellisestä vuodesta. Päiväkirurgisten leikkausten määrä on toisaalta noussut siten, että leikkausten kokonaismäärä on viime vuotta korkeampi mutta pandemiaa edeltänyttä vuotta alhaisempi. Vuodeosastohoitajaksojen määrä on alhainen, mikä alentaa DRG-jaksojen määrää. DRG-tuottavuus on kuitenkin noussut 2 %. Vuodeosastojen kuormitus lasketaan suhteessa osastotyössä olevien hoitajien määrään ja kuormitus on ollut tavoitteen mukainen. Hoitajaksojen kesto on aiempien vuosien tasoa.

Silmätautien osalta Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueilla on sopimus, jonka mukaan Päijät-Hämeen keskussairaalan silmätautien ylilääkäri vastaa myös Etelä-Karjalan hyvinvointialueen silmäyksikön lääketieteellisestä toiminnasta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen silmälääkärit käsittelevät myös Etelä-Karjalan muut kuin päivystyslähetteet. Järjestely on Suomessa ainutlaatuinen.

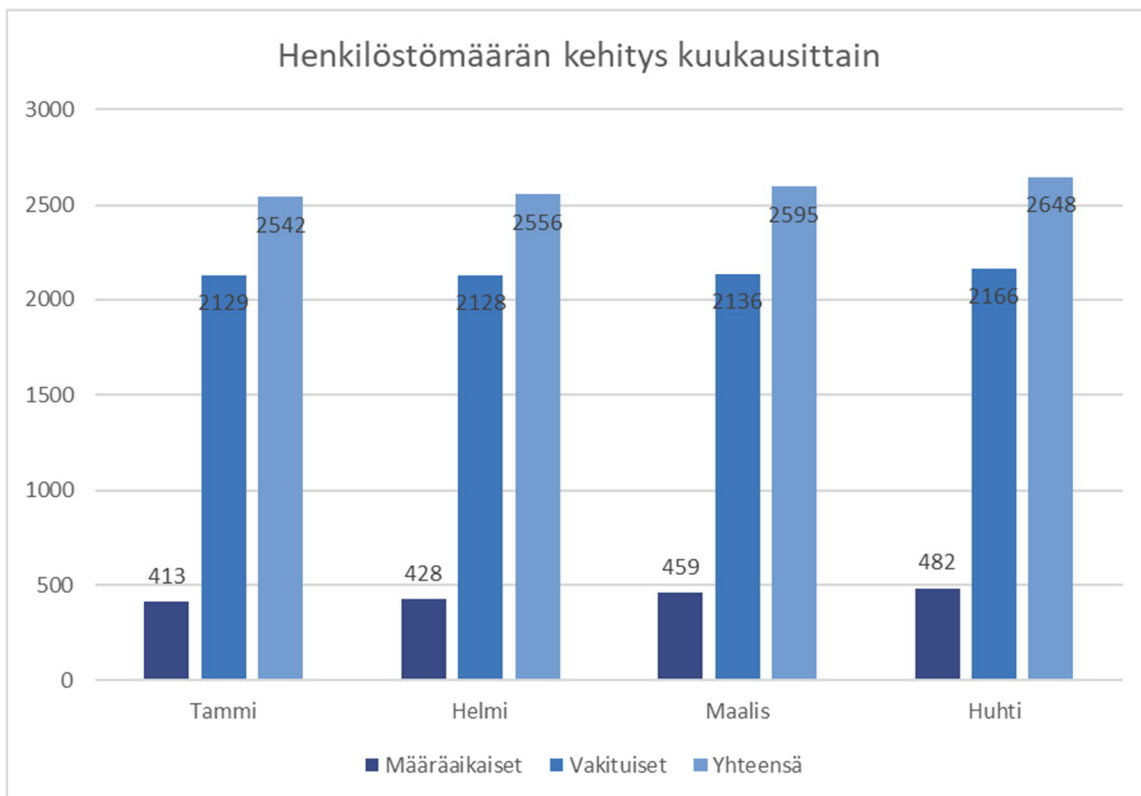
Päivystyskäyntien määrä Akuutti24:ssä on varsin alhainen ja toistuvien käyntien määrä on laskenut. Ensihoito tuo sairaalaan aiempaa vähemmän potilaita. Läpimenoaika yhteispäivystyksessä jää hieman tavoitteesta. Kotiutuvien potilaiden osalta tavoite täyttyi, mutta vuodeosastojen käyttöaste hidastaa

sairaalahoitoon otettavien potilaiden pääsyä Akuutti24:sta eteenpäin. Kotisairaalan käyttö on tavoitteiden mukaista.

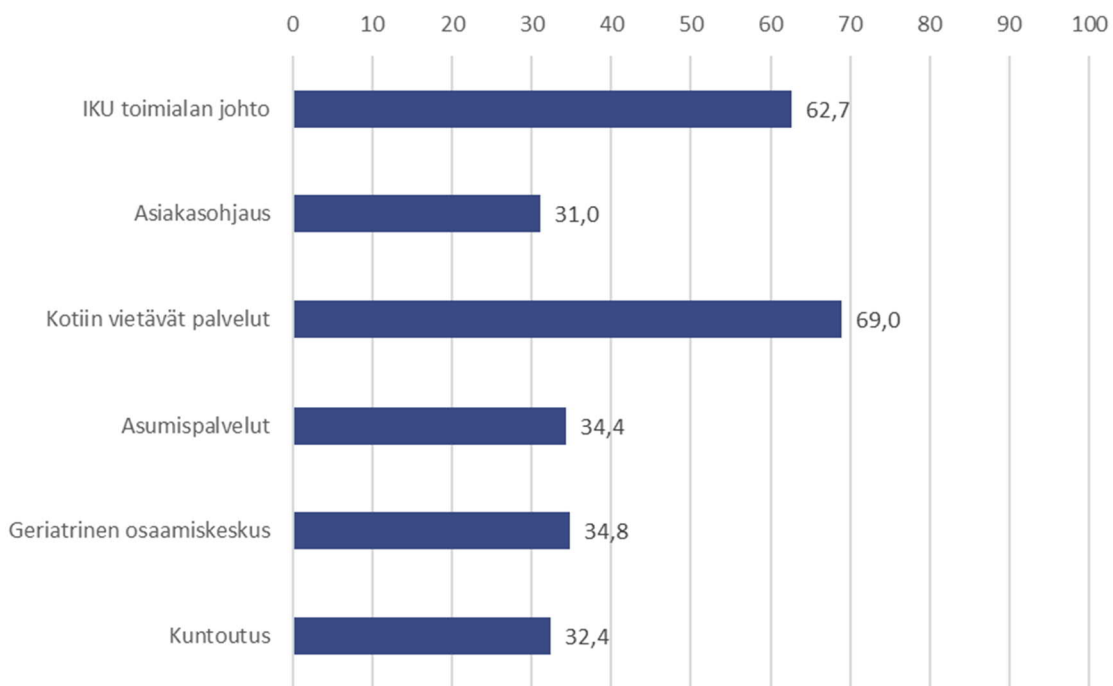
Henkilöstöohjelman toteuttaminen on alkanut toimialalla suunnitellusti.

5.3 Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus

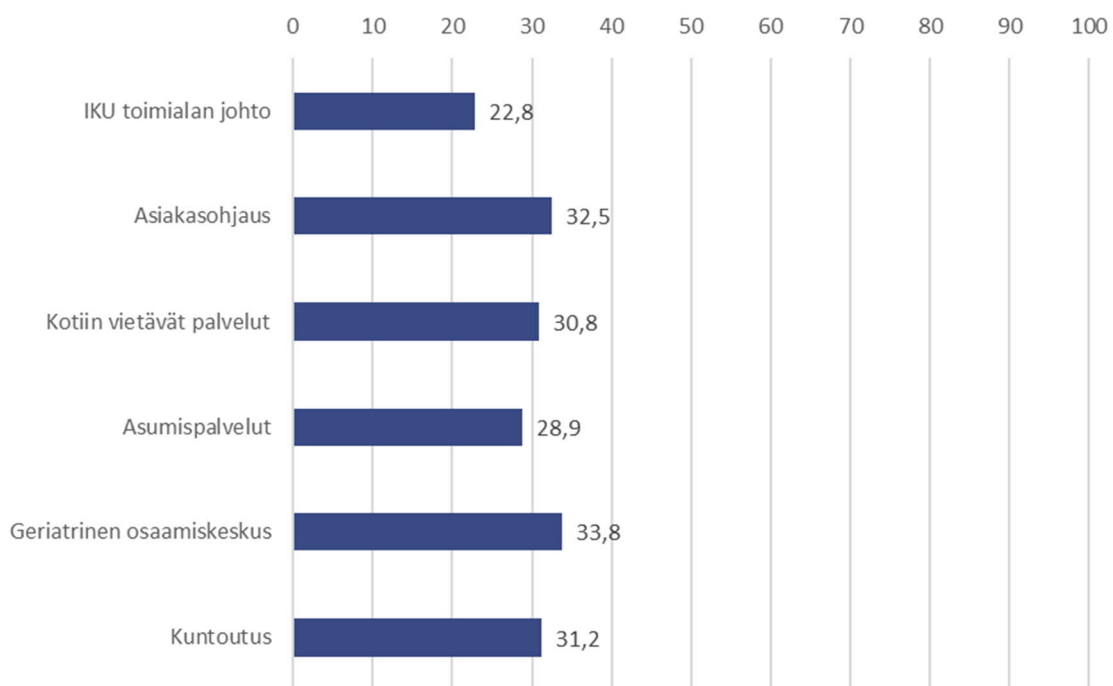
Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	44 712	16 975	38,0 %
Myyntituotot	5 668	1 433	25,3 %
Maksutuotot	32 753	13 301	40,6 %
Tuet ja avustukset	749	205	27,3 %
Muut toimintatuotot	5 541	2 037	36,8 %
Toimintakulut	-242 514	-76 135	31,4 %
Henkilöstökulut	-121 160	-35 137	29,0 %
Palvelujen ostot	-102 747	-35 448	34,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 515	-2 572	34,2 %
Avustukset	-4 140	-1 336	32,3 %
Muut toimintakulut	-6 952	-1 642	23,6 %
Toimintakate	-197 802	-59 160	29,9 %
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0,0 %
Vuosikate	-197 802	-59 160	29,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-131	-13	9,8 %
Tilikauden tulos	-197 933	-59 172	29,9 %

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

laskennallinen TA:n toteumaprosentti 32,9 %

Ikääntyneiden palveluiden ja kuntoutuksen toiminta	TA2023	Toteuma 2023	Toteuma- %
Tuotannon volyymit			
Asiakasohjauksen käynnit	13 700	● 4 480	32,7 %
Kotihoidon käynnit *)	2 323 000	● 762 394	32,8 %
Ympäri vuorokautisen palveluasumisen asumispäivät *)	626 000	● 211 458	33,8 %
Perusterveydenhuollon vuodeosastojen hoitopäivät	101 700	● 32 613	32,1 %
Kotihoidon lääkäripalvelujen käyntisuoritteet	20 500	● 8 351	40,7 %
Geriatrian poliklinikan käyntisuoritteet	11 900	● 4 703	39,5 %
Kuntoutuksen käyntisuoritteet	191 000	● 63 007	33,0 %
Muut tunnusluvut			
Kotihoidon välitön asiakastyöaika, lähihoitajat	58,0 %	● 56,7 %	
Asumispalveluyksiköiden käyttöaste, ympärivrk palveluasuminen	95,0 %	● 94,5 %	
Akuuttiosastojen keskimääräinen hoitoaika	alle 17 vrk	● 17,1	
Kotiutukseen päätyvien hoitajaksojen osuus	71,0 %	● 70,5 %	
Kuntoutuksen käyntisuoritteet / nettotyöpanos	836	● 787	
Hyvinvointialueen sitovat tavoitteet			
Palvelutarpeen arviointi	alle 7 arkipvää	● 9,4	
Palvelujen saatavuus vireillepanosta palveluun pääsyyn, ympärivuorokautinen palveluasuminen	alle 90 vrk	● 11	
Terveystieteiden lakisääteiset hoitopääsajat toteutuvat	kyllä/ei	● ei	
Väestöennusteeseen suhteutetut 75 vuotta täyttäneiden palvelurakennemittarit:			
Kotona asuvien osuus	vähintään 94 %	● 94,4 %	
Säännöllisen kotihoidon kattavuus	enintään 10 %	● 9,0 %	
Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kattavuus	enintään 6 %	● 5,6 %	
Omaishoidon tuen kattavuus	vähintään 2,2 %	● 1,9 %	

*) sisältää hyvinvointialueen oman palvelutuotannon ja muut palveluntuottajat

Ikäntyneiden palvelut ja kuntoutus, toimialajohtajan katsaus

Toimialan toimintatuottojen ennustetaan ylittävän 6,9 miljoonalla eurolla talousarvion ja vastaavasti toimintakulujen ennustetaan ylittävän 5,6 miljoonalla eurolla. Ulkoisten kulujen ja tuottojen toimintakate ilman sisäisiä eriä on 1,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Alkuvuonna toimialalla on kertynyt asiakasmaksuja ja vuokratuottoja budjetoitua enemmän. Toimintakulujen osalta ylityspainetta tuo yksityisen palvelutuotannon ympärivuorokautisen palveluasumisen hinnankorotus, mikä johtuu henkilöstömitoituksen vaateesta. Henkilöstömitoitus nousi 1.4.2023 0,65 hoitajaan / asukas. Lisäksi sosiaalihuoltolain muutos tukipalvelujen osalta aiheuttaa talousarvoon toimintakuluihin ylityspainetta, johon ei pystytty varautumaan talousarvin laadinnan aikaan. Näiden osalta ylityspaine ennuste on 7 M€. Henkilöstöresurssien saatavuuden varmistaminen näkyy palveluiden ostoissa työvoiman vuokrauksena ja ostopalveluna ja omalle henkilökunnalle maksettavina erilliskorvauksina luoden painetta kustannuksien hillintään. Henkilöstön saatavuus haastaa toimialaa merkittävästi. Henkilöstölle maksettavat hälytysrahat ja muut korvaukset ovat ensimmäisen kvartaalin aikana olleet 630 000 €.

Asiakasohjauksessa palvelutarpeen arviointiin pääsyaika on 9,4 arkipäivää, kun sen tulisi olla alle 7 arkipäivää. Syynä ylitykseen ovat henkilöstön vaihtuvuus ja perehdytyksen viemä aika sekä omatyöntekijäisyys ja asiakasvolyymin kasvu. Lisäksi alkuvuodesta asiakasohjauksessa hyvinvointialueelle siirtyminen aiheutti merkittävän suuret asiakaspalvelupäätösten ja asiakasmaksupäätösten laatimisten suman. Ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta seurataan palvelujen saatavuutta vireillepanosta palveluun pääsyyn. Lakisääteisesti aika tulee olla alle 90 vuorokautta. Tämän osalta tavoite täyttyy erittäin hyvin ja palveluun pääsyaika on 11 vuorokautta.

Terveydenhuollon lakisääteisten hoitoon pääsyaikojen osalta palveluihin pääsy toteutuu muutamaa yksittäistä poikkeusta lukuun ottamatta. Palvelurakennemittarien osalta toimialalla toteutuu asetetut sitovat tavoitteet pl. omaishoidon tuen kattavuus.

Asumispalvelujen osalta lakimääräinen henkilöstömitoitus 0,65 hoitajaa / asukas astui voimaan 1.4.2023. Oman palvelutuotannon osalta mitoitukseen vaadittava henkilöstö on saatu kohtuudella rekrytoitu. Muutamissa yksiköissä henkilöstön saatavuushaasteista johtuen on jouduttu laskemaan paikkojen käyttöä. Henkilöstöpulasta johtuen tyhjiä paikkoja omassa palvelutuotannossa huhtikuussa oli 13 paikkaa ja remonttien ja muiden syiden vuoksi 18 paikkaa eli yhteensä 31 paikkaa.

Kotiin vietävissä palveluissa on jouduttu ensimmäisen kvartaalin aikana turvautumaan henkilöstön saatavuuden ja asiakkaiden palvelujen saannin turvaamiseksi ostopalveluhoitajien, vuokratyövoiman ja oman henkilöstön tekemien lisä- ja ylitoiden käyttöön. Kotihoidon asiakkaille on enenevässä määrin lisätty lääkeautomaatteja. Tämä tuo lääketurvallisuuteen merkittävän asiakashyödyn. Kotihoidon asiakasmäärät ovat huhtikuussa olleet laskusuunnassa.

Geriatrisessa osaamiskeskuksessa perusterveydenhuollon vuodeosastojen hoitopäivät eivät toteudu arvioidun mukaisesti. Syynä ovat osastositulit noroepidemioiden vuoksi. Geriatrian poliklinikan käyntisuoritteet toteutuvat suunnitellusti. Keskimääräinen hoitoaika osastoilla on ollut 17,1 vuorokautta, tavoitteen ollessa 17 vuorokautta. Osastojen kuormitus on ollut korkea, ollen 96 %. Perusterveydenhuollon osastoilla on ollut jonkin verran henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita.

Kuntoutuksen tulosalueella kuntoutusosastojen hoitopäivät eivät toteudu suunnitellusti. Ortopedisellä kuntoutusosastolla on ollut 2 paikkaa suljettuna henkilöstöpulan vuoksi ja neurologisen kuntoutusosaston kuormitusaste on ollut alhainen. Henkilöstöä on tasattu osastojen kesken. Kuntoutuksen käyntisuoritteet eivät toteudu täysin suunnitellusti. Vaje tulee lasten ja nuorten kuntoutuksen ja asiantuntijapalveluiden täyttämättömistä puheterapeuttien toimista. Vajetta pyritään paikkaamaan ostopalvelulla. Hoitoon pääsy toteutuu pääsääntöisesti hyvin kaikissa palveluissa. Poikkeuksena lasten puheterapian, toimintaterapian terapian aloitus (arvioon pääsee määräajassa) ja neuropsykologinen kuntoutus. Näissä palveluissa on krooninen henkilöstövaje ja myös ostopalvelutuottajia alueella liian vähän.

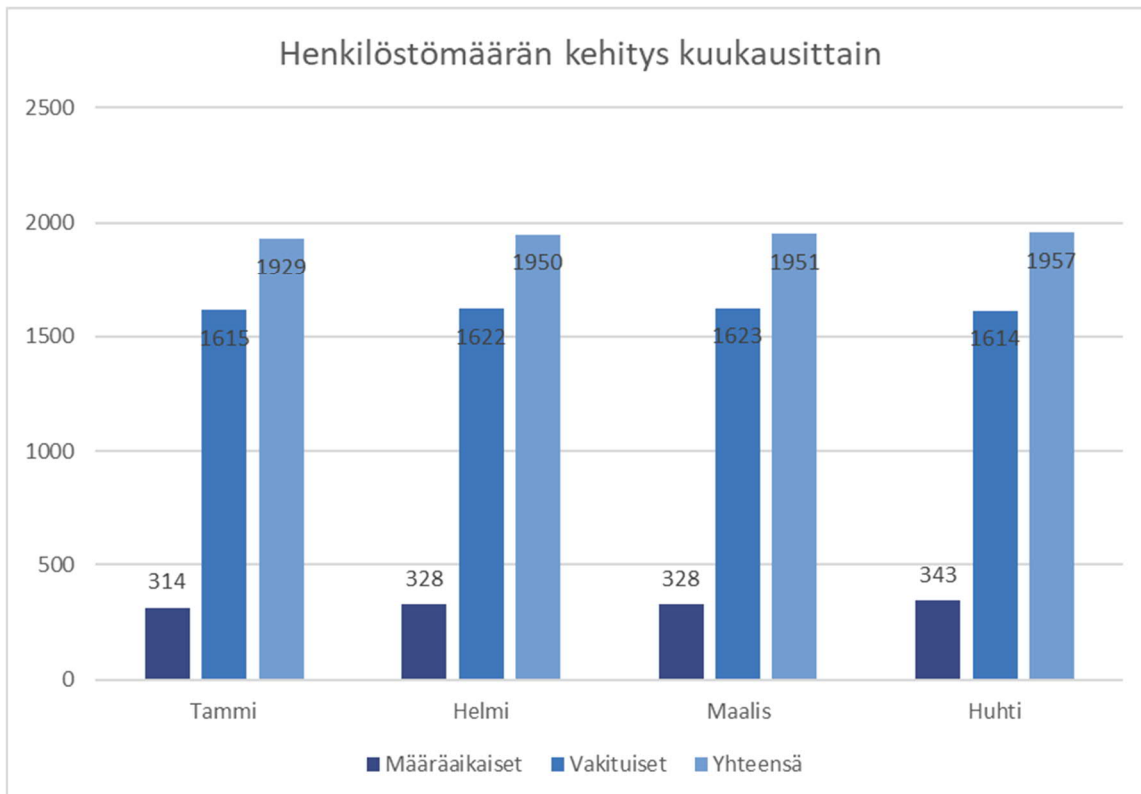
Henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurinta kotiin vietävissä palveluissa ja asumispalveluissa. Terveysperusteiset poissaolot ovat suurimmat kotiin vietävissä palveluissa, 34,1 kalenteripäivää / henkilötyövuosi ja asumispalveluissa 25,7 kalenteripäivää / henkilötyövuosi. Toimialalla terveysperusteisten poissaolojen määrä on keskiarvallisesti 26,3 kalenteripäivää / henkilötyövuosi. Terveysperusteisia poissaoloja päivinä on kertynyt 19 938 ja poissaoloja terveysperusteisesti on ollut 1753 henkilöllä.

Toimialan suurimmat taloudelliset riskit liittyvät sääntelyyn mm. mitoituuslakiin ja siihen liittyviin kustannuksiin. Muut merkittävät riskit ovat henkilöstön saatavuuteen liittyvät asiat, palvelutarpeen kasvu ja kuntoutuksen osalta yliopistosairaaloiden ostot.

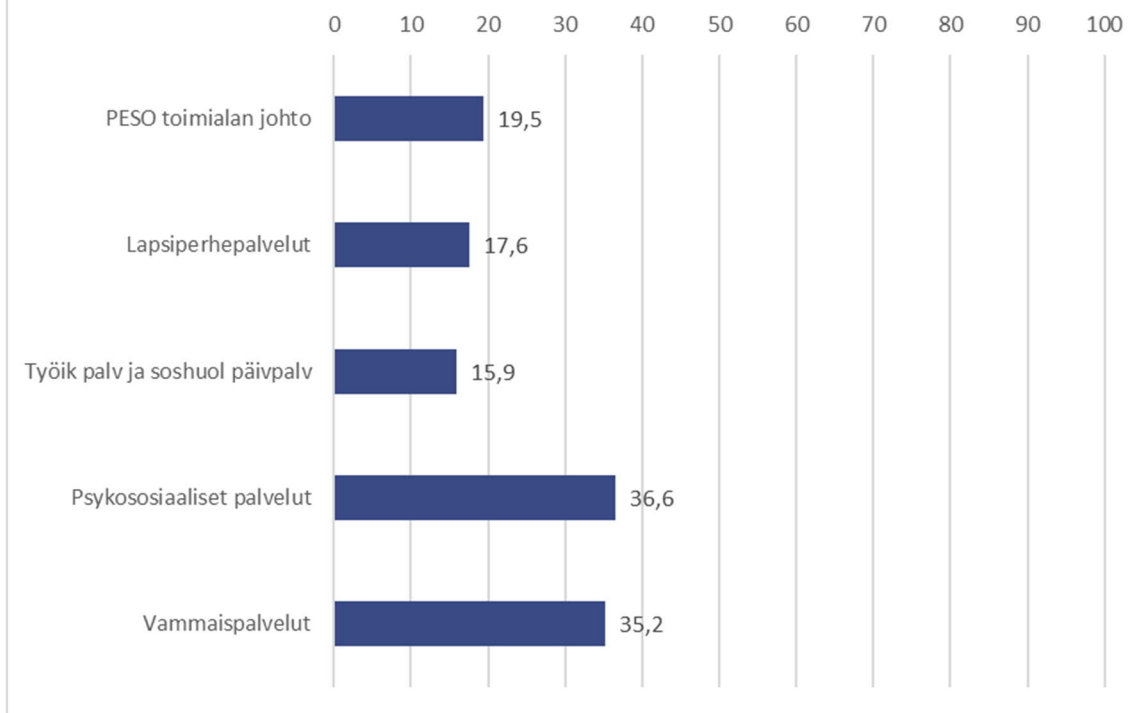
Ensimmäisen kvartaalin aikana ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus toimialalla aluevaltuusto hyväksyi ikääntyneiden palvelujen järjestämissuunnitelman.

5.4 Perhe- ja sosiaalipalvelut

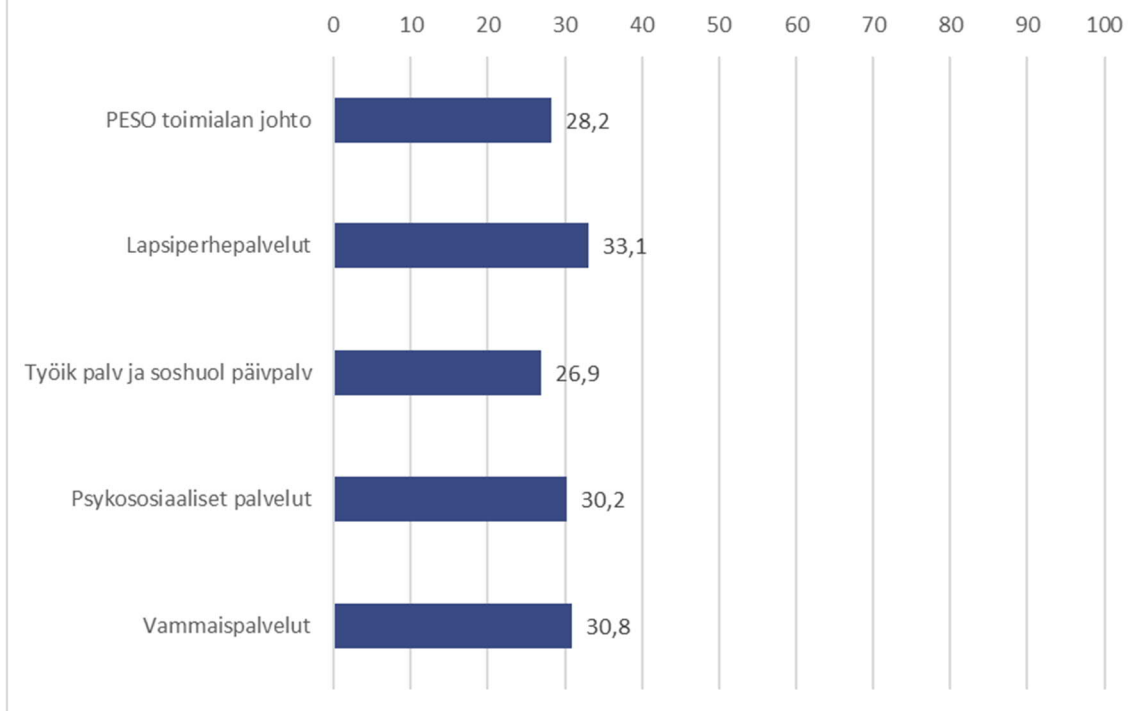
Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	20 866	6 343	30,4 %
Myyntituotot	6 490	1 955	30,1 %
Maksutuotot	9 708	3 056	31,5 %
Tuet ja avustukset	1 033	191	18,5 %
Muut toimintatuotot	3 635	1 142	31,4 %
Toimintakulut	-215 699	-67 064	31,1 %
Henkilöstökulut	-99 607	-28 706	28,8 %
Palvelujen ostot	-106 707	-35 379	33,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 669	-874	32,7 %
Avustukset	-5 067	-1 635	32,3 %
Muut toimintakulut	-1 649	-470	28,5 %
Toimintakate	-194 833	-60 720	31,2 %
Rahoitustuotot- ja kulut	0	-5	0,0 %
Vuosikate	-194 833	-60 725	31,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-229	-81	35,6 %
Tilikauden tulos	-195 062	-60 806	31,2 %

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

laskennallinen TA:n toteumaprosentti 32,9 %

Perhe- ja sosiaalipalveluiden toiminta	TA2023	Toteuma 2023	Toteuma %
Oman tuotannon laskutusvolyymit			
Perhe- ja sosiaalipalveluiden käynnit ja sähköinen asiointi			
Lapsiperhepalvelut	233 316	76 172	32,6 %
Sähköisen asiointin osuus	26 %	25 %	
Työikäisten palvelut	56 710	18 124	32,0 %
Sähköisen asiointin osuus	66 %	65 %	
Psykososiaaliset palvelut	133 166	44 523	33,4 %
Sähköisen asiointin osuus (pth + sos)	27 %	27 %	
Vammaispalvelut	46 450	12 856	27,7 %
Sähköisen asiointin osuus	30 %	26 %	
Perhe- ja sosiaalipalveluiden asumis-, hoito- ja toimintapäivät			
Lapsiperhepalvelut	13 260	4 404	33,2 %
Työikäisten palvelut	48 699	15 937	32,7 %
Psykososiaaliset palvelut	25 040	8 855	35,4 %
Vammaispalvelut	225 187	64 175	28,5 %
Oman- ja ostopalvelutuotannon laskutusvolyymit			
Psykiatrian käynnit (esh)	126 713	45 030	35,5 %
Psykiatrian hoitopäivät (esh)	35 940	12 576	35,0 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden ympärivuorokautisen asumisen asumispäivät	74 900	13 405	17,9 %
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten (0-20 v.) hoitopäivät lastensuojelussa	174 060	55 614	32,0 %
Vammaispalveluiden ympärivuorokautisen asumisen asumispäivät	216 042	45 107	20,9 %
Muut tunnusluvut			
Psykiatrian vuodeosastojen kuormitus (%)	95 %	96,0 %	
Hyvinvointialueen sitovat tavoitteet			
Toimeentulotuen käsittely 7 vrk aikana	100 %	99,5 %	
Lapsiperhepalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely 7 vrk aikana	100 %	85,1 %	
Lapsiperhepalvelujen palvelutarpeen arviointien valmistuminen 3kk aikana	100 %	tyhjä	
Vammaispalvelujen hakemusten ja ilmoitusten käsittely 7 vrk aikana	100 %	tyhjä	
Palvelutarpeen arviointien valmistuminen vammaispalveluissa 3kk aikana	100 %	95,2 %	
Palvelutarpeen arviointien valmistuminen työikäisten palveluissa 3kk aikana	100 %	94,7 %	
Opiskeluhoillon kuraattorin tai psykologin kanssa keskustelu 7 työpäivän aikana	100 %	tyhjä	
Psykiatrian yli 180 päivää jonottaneiden osuus	0 %	0,5 %	
Nuorisopsykiatrian yli 90 päivää jonottaneiden osuus	0 %	9,4 %	
Lastenpsykiatrian yli 90 päivää jonottaneiden osuus	0 %	0,0 %	
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-20 vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	< 1,6 %	1,3 %	
Perhehoidon osuus kaikista hoitovuorokausista lastensuojelussa	48 %	49,3 %	

Perhe- ja sosiaalipalvelut, toimialajohtajan katsaus

Toimialan tuloksen arvioidaan toteutuvan noin 1,2 milj. € alijäämäisenä. Toimintatuotot toteutuvat 0,2 milj. € arvioitua suurempina myyntituottojen kasvusta johtuen. Toimintakulut toteutuvat noin 1,4 milj. € arvioitua suurempina. Toimintakulujen ylitys johtuu palvelujen ostojen ylitymisestä erityisesti lastensuojelun sijais- ja jälkihuollossa, vammaispalvelujen kuljetuspalveluissa ja työvoimanvuokrauksessa. Rekrytointihaasteet lisäsivät työvoiman vuokraustarvetta. Henkilöstökulut toteutuivat erilliskorvausten kasvusta ja palkkojen arvioitua suuremmasta korotuksesta huolimatta talousarviota pienempinä.

Alkuvuoden 2023 aikana jatkettiin toimintakäytäntöjen ja toimintamallien yhteensovittamis- ja yhtenäistämistyötä. Myös yhdyspintatyön kehittämistyötä jatkettiin kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Vuoden 2024 alussa voimaan tulevan valvontalain toimeenpanon valmistelu käynnistyi yhteistyössä järjestämisen tuen yksikön kanssa. Sosiaalihuollon Kantaan liittymisen valmistelua jatkui yhteistyössä ICT:n kanssa. SosiaaliLifecaren käyttöönotto vuonna 2022 ei toteutunut tavoitteiden mukaisesti ja se on vaikeuttanut tiedolla johtamista ja raportointia alkuvuonna 2023. Vertailukelpoiset tiedot palvelutuotannon osalta puuttuvat tänä vuonna.

Lapsiperhepalveluissa jatkettiin palvelurakenteen muutostyötä. Lapsiperhepalvelujen toimenpideohjelman päivittäminen käynnistyi. Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä perustettiin ja sen toiminta käynnistyi. Opiskeluhuollon psykologipalvelut kilpailutettiin. Alaikäisten mielenterveyspalvelujen kehittämistyötä jatkettiin ja valmisteltiin toimenpidesuunnitelma joulukuussa 2022 valmistuneen nuorten palveluja koskevan ulkoisen arvioinnin pohjalta. Lastensuojeluilmoituksia ja hakemuksia tehtiin 2.539. Hakemuksista ja ilmoituksista käsiteltiin 85,1 prosenttia 7vrk:n enimmäismääräajassa. Perhesosiaalityöhön perustettiin lisävirkoja lastensuojelulain määräajoissa pysymiseksi. Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluissa hankittiin lisäresursseja ostopalveluina hoitoon ja palveluihin pääsyn nopeuttamiseksi. Kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna tammi-huhtikuussa yhteensä 550 lasta ja nuorta. Perhehoidon hoitopäivien osuus kodin ulkopuolisessa hoidossa oli 49 prosenttia.

Työikäisten ja sosiaalihuollon päivystyspalveluissa valmisteltiin yhteistyössä talouspalvelujen kanssa sosiaalisen luoton myöntämisen käynnistämistä 1.8.2023 alkaen. Toimeentulotuen soveltamisohjeet tarkistettiin. Lakisääteisen toimeentulotuen alueellisen neuvottelukunnan perustamisen valmistelu käynnistyi. Nuorten aikuisten palvelujen kehittämistyö käynnistyi osana Kestävän kasvun (RRP) hanketta. Kehittämistyö jatkui Sininauha ry:n kanssa päiväkeskustoiminnan jatkokehittämiseksi. Sosiaalipäivystyksen käynnit (3.267) kasvoivat 10 prosenttia. Kasvua oli lapsiperheiden ja lastensuojelun lisäksi iäkkäiden palvelutehtävissä. Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea sai 989 kotitaloutta. Toimeentulotukiasioista 99,5 prosenttia käsiteltiin lain edellyttämässä 7vrk:n enimmäismääräajassa. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaana oli 721 henkilöä. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaana oli 497 henkilöä.

Psykososiaalisissa palveluissa psykiatrian hoitotakuu toteutui hyvin lukuun ottamatta nuorisopsykiatria sekä lasten ja nuorisopsykiatrian terapiapalveluita. Psykiatrian lähetteet kasvoivat 7 prosenttia, nuoriso- ja lastenpsykiatrialla lähetemäärä kasvoi 1 prosenttia. Ympäri vuorokautisessa mielenterveys- ja päihdepalvelujen asumispalveluissa oli huhtikuussa 124 asiakasta ja ei-ympäri vuorokautisessa asumisessa 141 asiakasta. Psykososiaalisissa palveluissa käynnistettiin psykiatrilanteen johdosta suunnittelu psykiatrian osastohoidon vähentämiseksi 1.8.2023 alkaen. Muutos ei kosketa nuorisopsykiatrian osastohoitoa. Lasten ja nuorisopsykiatria osallistui alaikäisten mielenterveyspalvelujen kehittämistyöhön. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asumispalvelujen kilpailutus käynnistettiin. Yhteistyötä on jatkettu Tukialus-hankkeen kanssa.

Vammaispalvelulain uudistus hyväksyttiin ja se tulee voimaan 1.10.2023 alkaen. Lain toimeenpano edellyttää huolellista valmistelua hyvinvointialueilla. Päijät-Hämeen vammaispalvelujen kehittämissuunnitelman valmistelu käynnistettiin alkuvuodesta. Yhteistyö HUS-yhtymän ja muiden

hyvinvointialueiden kanssa jatkui erityisen vaativien palvelujen osalta. Ylikölin palvelukodin remonti valmistui ja Salpakankaan palvelukodin uudisrakentaminen käynnistyi. Yhteistyö hyvinvointialueen vammaisneuvoston kanssa käynnistyi. Palvelutakuu toteutui vammaispalveluissa hyvin. Vammaispalvelujen ympärivuorokautisessa asumispalvelussa oli tammi-huhtikuussa 603 asiakasta ja ei-ypärivuorokautisessa asumispalvelussa 151 asiakasta. Tuetusti asuvia oli huhtikuussa 561 asiakasta. Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli tammi-huhtikuussa yhteensä 710, Vpl-kuljetuspalveluasiakkaita 4.591 ja alle 65-vuotiaita omaishoidontuen saajia 289.

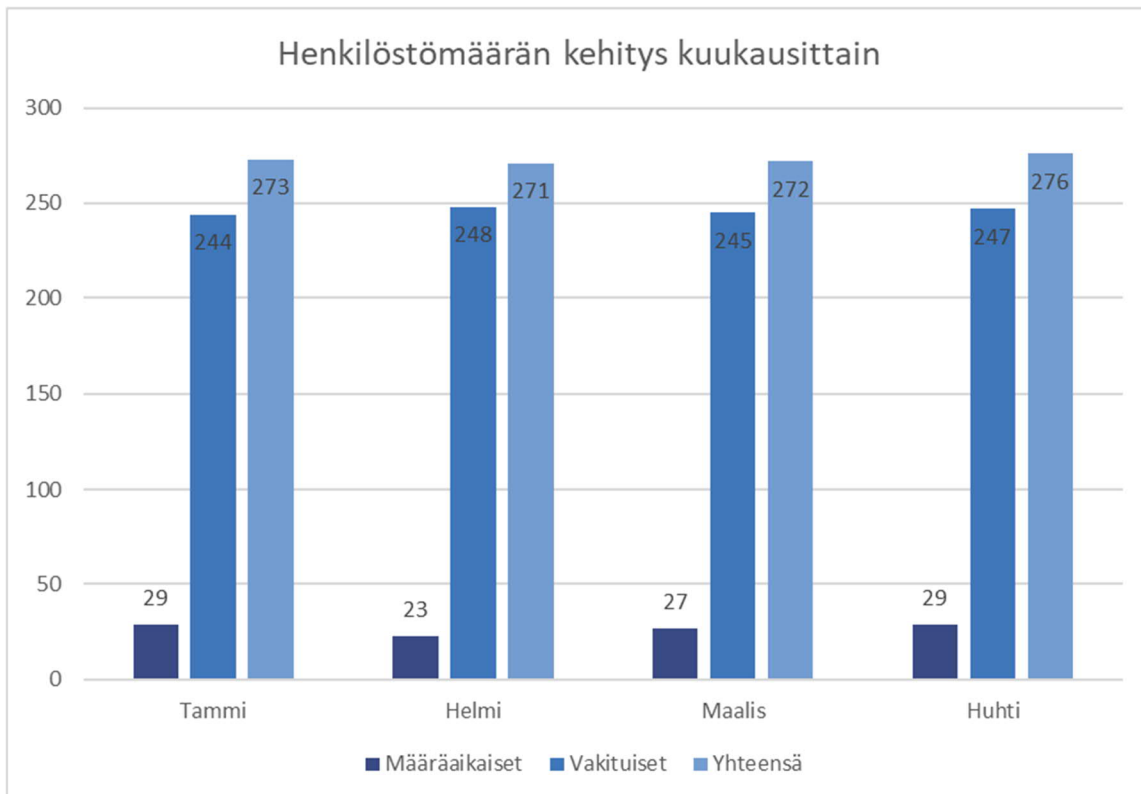
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön asiantuntijayksikkö aloitti toimintansa vuoden alussa ja vastasi yhdyspintaneuvottelukunnan ja järjestöneuvottelukunnan toiminnan käynnistämisestä. Neuvottelukuntien toimintasäännöt ja järjestöyhteistyön malli valmisteltiin ja vahvistettiin aluehallituksessa. Päijät-Hämeen kuntien, hyvinvointialueen ja liiton välinen yhteistyöpöytäkirja valmisteltiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta käynnisti päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin lautakunnan oikaisukelpoisten päätösten osalta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta jakoi ensimmäiset järjestöavustukset. Hyvinvointialueen ensimmäinen hyvinvointiraportti valmistui vuodelta 2022. Alueellisten kulttuuri- ja liikkumisohjelmien sekä lukuisien alueellisten verkostojen yhteistyöhön on osallistuttu. Preventiivisten toimintamallien elvyttämisen valmistelu on käynnistetty RRP-hankkeen kanssa ja toimialojen hyte-yhteistyörakenteet on sovittu. Audit C:n ja mini-intervention käytön laajentamista tuettiin ja ehkäisevää työtä kehitettiin systemaattisesti. Ilmiöpöytätilaisuudet jatkuivat alkuvuodesta ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta esitti aluehallitukselle ilmiöpohjaisen ja osallistuvan budjetoinnin pilotin ilmiöksi lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämistä.

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso osallistui Valtakunnallisten aikuissosiaalityön päivien järjestämiseen yhdessä Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa. Lisäksi on osallistuttu hyvinvointialueen TKIO ohjelman tekoon, aloitettu käytäntötutkimuksen koordinointi ja laadittu ohjeistus. Osana sosiaalityön tiekarttavalmistelua toteutettiin kyselyt työntekijöille, asiakkaille ja yhteistyökumppaneille sekä suunniteltiin sosiaalityön kehittämisen verkostopäivän toteutus. Verso oli mukana laatimassa kannanottoa hallitusohjelmaan TKI-rakenteiden tarpeesta sosiaalihuollossa. Alkuvuodesta oli käynnissä Yhdessä Mielessä, Työkyky, Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen, Osallisuuden versoja, Kirjaamisen kehittäminen, Kansakoulu 5, Sosiaalihuoltoon suosituksia sekä NEAR-hankkeet. HUS-yhtymän OT-keskus-hankkeen työntekijä oli myös sijoitettuna Versoon.

Rekrytointivaikkeudet näkyivät kaikilla tulosalueilla ja heijastuvat palvelutuotannon toteutumiseen. Rekrytointihaasteet ja henkilöstön vaihtuvuus kuormittivat merkittävästi olemassa olevaa henkilöstöä. Henkilöstöohjelman toimeenpano käynnistettiin perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialalla huhtikuussa. Henkilöstön rekrytointihaasteiden ja työssäjaksamisen ohella merkittävimmät riskit liittyivät toimitilakysymyksiin sekä lainsäädäntö- ja kehittämishankkeiden toimeenpanoon. Työperusteiset poissaolot olivat 18,4 kalenteripäivää/htv.

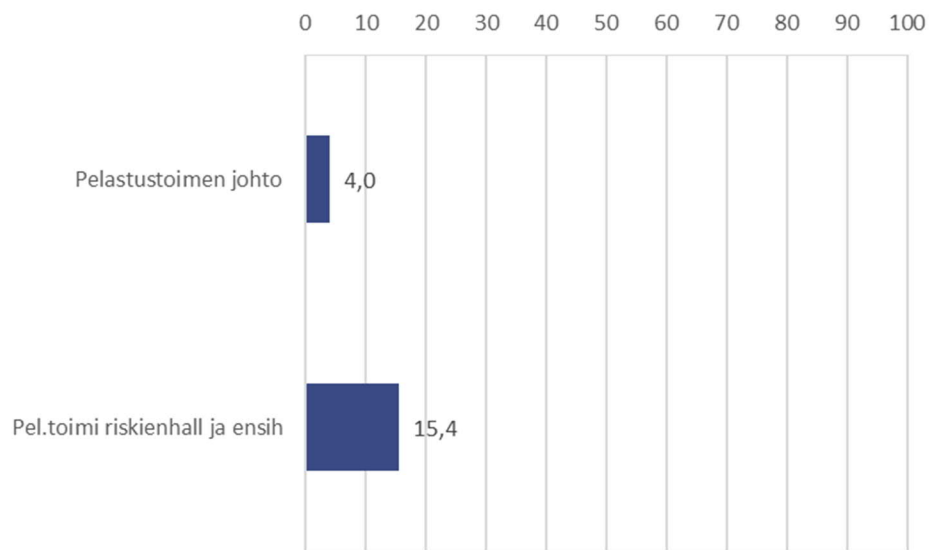
5.5 Pelastustoimen palvelut

Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	534	69	12,9 %
Myyntituotot	314	69	21,9 %
Maksutuotot	0	0	
Tuet ja avustukset	50	0	
Muut toimintatuotot	170	0	
Toimintakulut	-21 317	-6 318	29,6 %
Henkilöstökulut	-16 893	-5 078	30,1 %
Palvelujen ostot	-2 032	-655	32,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 400	-292	20,9 %
Avustukset	-2	-1	66,7 %
Muut toimintakulut	-991	-292	29,4 %
Toimintakate	-20 783	-6 249	30,1 %
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	
Vuosikate	-20 783	-6 249	30,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-648	-271	41,9 %
Tilikauden tulos	-21 431	-6 521	30,4 %

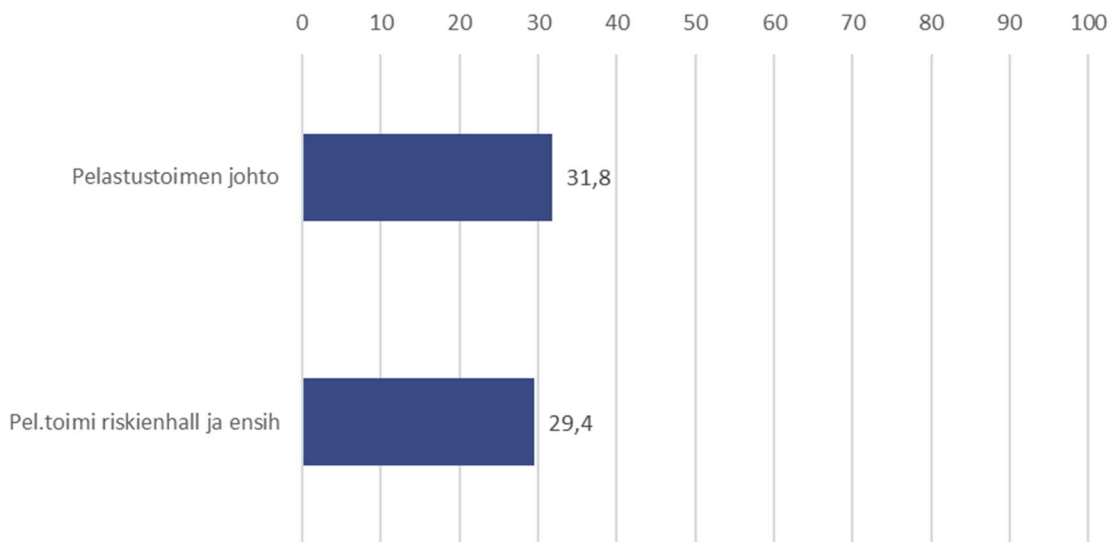

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

laskennallinen TA:n toteumaprosentti 32,9 %

Pelastustoimen palvelut	TA2023	Toteuma 2023	Toteuma %
Onnettomuuksien ehkäisy - toteutetut valvontatoimenpiteet			
Yritysten ja laitosten määräaikainen valvonta, % kokonaismäärästä	100 %	34 % 	34 %
Kerros- ja rivitalojen valvonta, % kokonaismäärästä	10 %	0 % 	0 %
Pientalojen valvonta, % kokonaismäärästä	10 %	1 % 	10 %
Vapaa-ajan asuntojen valvonta, % kokonaismäärästä	10 %	0 % 	0 %
Turvallisuusviestintä			
Turvallisuusviestinnän kattavuus koko väestöstä	20 %	5 % 	25 %
Pelastuslaitoksen toimintavalmius *)			
- I-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen	75 % 	73 %	
- II-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.	75 % 	86 %	
- III-riskiluokan alueella 75 % kiireellisistä tehtävistä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.	75 % 	100 %	

Pelastustoimen palvelut, toimialajohtajan katsaus

Pelastuslaitoksen toiminta on ensimmäisen vuosineljänneksen osalta edennyt suunnitellusti. Pelastustoimen toimialalle asetetut sitovat tavoitteet ollaan ennusteen mukaan saavuttamassa. Talouden osalta kesäkuun toteuman jälkeen ollaan lähempänä todellista talouden tilannetta ja voidaan tehdä paremmin johtopäätöksiä talouden ennusteesta.

Pelastustoimialan **pelastustoiminnan osaston** toiminnan seurattavina tunnuslukuina on käytetty lähinnä hälytystehtävien määrän muutosta, pelastettuja omaisuus- ja ihmisarvoja sekä sitovana tavoitteena toimintavalmiusajan toteumaa. Seuraavassa vertailua toteuman osalta ajalta 1.1 – 30.4.2023.

Ensimmäisen yksikön (kiireelliset tehtävät) toimintavalmiusaika:

Kunta	1-2.2023	1-4.2023
Lahti	81 %	84 %
Hollola	75 %	85 %
Heinola	72 %	84 %
Orimattila	87 %	94 %
Asikkala	86 %	96 %
Iitti	100 %	100 %
Hartola	100 %	100 %
Kärkölä	100 %	92 %
Sysmä	100 %	100 %
Padasjoki	100 %	100 %
Keskiarvo kaikki	87,5 %	87 %

Hälytystehtävien määrä on laskenut edellisvuodesta 171 tehtävällä. Suurinta tehtävämäärien lasku suhteellisesti verrattuna edellisvuoteen, on ollut avunanto (-79), vahingontorjunta (-79) sekä liikenneonnettomuuksien (-89) aiheuttamien hälytysten osalta. Merkittävää tehtävämäärien kasvua on havaittavissa virka-aputehtävien (+ 109) osalta. Muutos johtuu kirjaamismuutoksista.

Kuntakohtaisesti tehtävämäärät ovat vähentyneet kaikissa muissa kunnissa, paitsi Iitissä, jossa tehtävämäärä on kasvanut kahdeksalla tehtävällä.

Uhattuna olleet arvot rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa ovat olleet yhteensä 34,6 miljoonaa euroa, josta pelastetut arvot ovat 32,7 miljoonaa euroa, eli 95 % uhattuina olleista arvoista on pelastettu.

Vastaavalla ajalla pelastuslaitos on pelastanut erilaisissa onnettomuuksissa välittömässä vaarassa olleita henkilöitä 24 henkilöä.

Turvallisuusviestintään kuuluviin tilaisuuksiin on osallistunut alkuvuonna yhteensä 11 010 henkilöä eli 5,38 % alueen asukkaista. Tilaisuuksia on pidetty kaikkiaan 86 kpl. Facebook tavoitti tammi-huhtikuussa 320 019 henkilöä, joista turvallisuusviestinnällisen sisällön osuus oli 244 477. Instagram tavoitti tammi-huhtikuussa 213 083 henkilöä, joista turvallisuusviestinnällisen sisällön osuus oli 106 743.

Sosiaalisen median kokonaistavoitavuus oli yhteensä 533 102 henkilöä. (Twitter ei sisälly lukuun)

Valvontatoiminnan osalta yritysten ja laitosten määräaikaista tarkastuksia on tehty 419 kappaletta. Määrä on 34 % vuodelle 2023 asetetusta tavoitteesta.

Epäsäännöllisiä valvontakäyntejä on tehty 429 kappaletta.

Asiakirjavalvontaa on tehty 313 kpl. Valvonta on kohdistunut mm. paloteknisten laitteiden valvontaan ja yleisötapahtumien pelastussuunnitelmien valvontaan.

Kemikaalilain nojalla tehtyjä tarkastuksia ja päätöksiä on tehty 353 kappaletta.

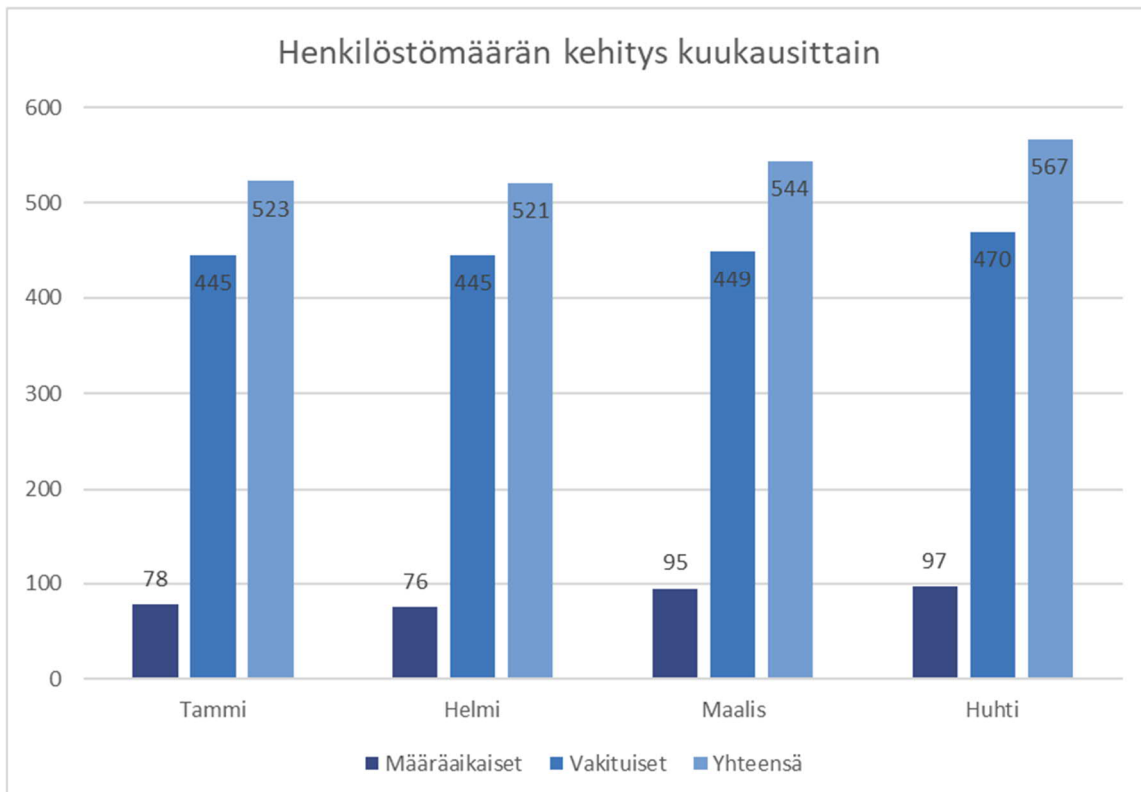
Asiantuntijapalveluja on tehty 407 kappaletta. Näitä asiantuntijapalveluita ovat esimerkiksi osallistuminen erilaisiin yhteistyö/viranomaispalaveriin, rakentamisen ohjaus/neuvonta, kemikaaliturvallisuusasioiden ohjaus ja neuvonta sekä kansalaisten neuvonta.

Toimialan talouden toteuma toimintakulujen osalta etenee lähes suunnitellusti huomioiden toimialan muutokset, joita ei voitu ennustaa etukäteen, eli palomiesten työaikakorvausten korvausprosentin nosto 2 % - yksikköä sekä ensihoidon henkilöstömäärän lisäys työaikamuutosten vuoksi. Tässä vaiheessa ei pystytä vielä tekemään tarkkaa ennustetta loppuvuoden osalta, tarkempi ennuste voidaan tehdä kesän jälkeen.

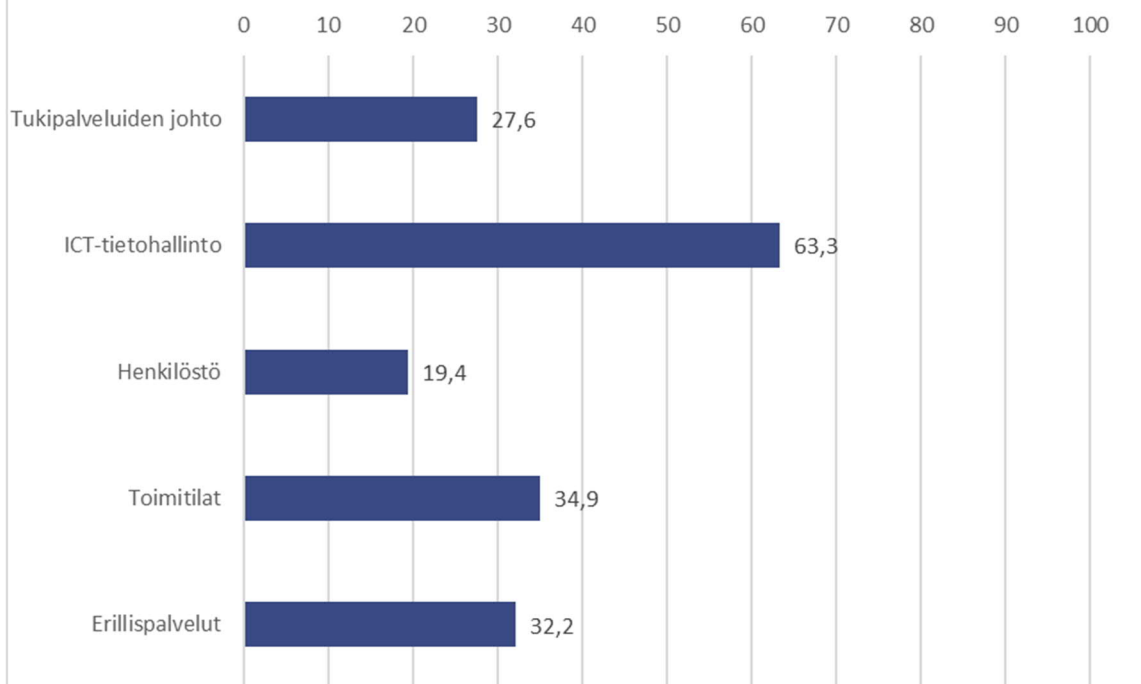
Toimintatuotot tulevat jäämään huomattavasti alle budjetoidun. Tuotoista jää toteutumatta öt-avustukset, samoin kaluston myynnistä ei saada tuottoja ennakoitusti ja myös koulutuksesta saatavat tuotot jäävät alle suunnitellun.

5.6 Tukipalvelut

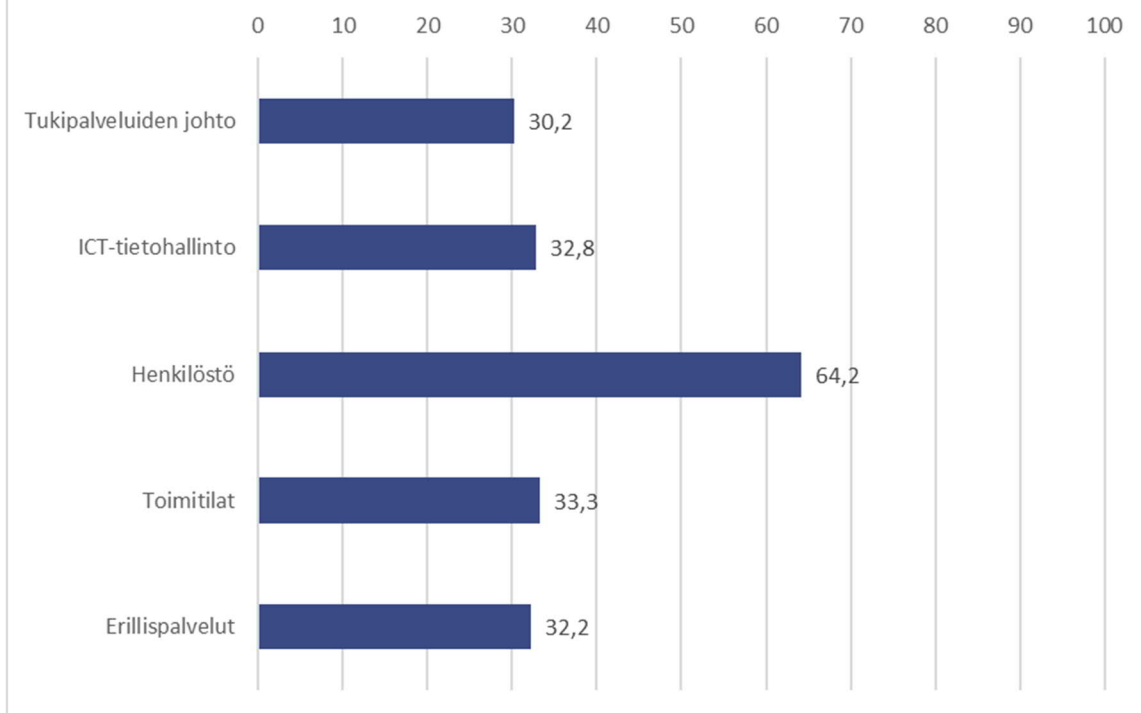
Tuloslaskelma 1 000 €	Voimassa oleva talousarvio 2023	Tot 01 - 04 2023	Tot-%
Toimintatuotot	13 402	4 985	37,2 %
Myyntituotot	1 164	169	14,5 %
Maksutuotot	0	0	
Tuet ja avustukset	9 620	3 750	39,0 %
Muut toimintatuotot	2 618	1 066	40,7 %
Toimintakulut	-126 257	-45 473	36,0 %
Henkilöstökulut	-30 618	-12 516	40,9 %
Palvelujen ostot	-47 880	-16 233	33,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 464	-2 548	39,4 %
Avustukset	-125	-144	115,4 %
Muut toimintakulut	-41 170	-14 032	34,1 %
Toimintakate	-112 855	-40 488	35,9 %
Rahoitustuotot- ja kulut	0	-3	0,0 %
Vuosikate	-112 855	-40 491	35,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-13 264	-3 966	29,9 %
Tilikauden tulos	-126 119	-44 458	35,3 %

Toimintatuotot tulosalueittain, tot %

Toimintakulut tulosalueittain, tot %

Tukipalvelut, toimialajohtajan katsaus

Varsin haasteellisesta alkuvuodesta huolimatta suunnitellut palvelut on pystytty tuottamaan ja vuodelle 2023 asetetut tukipalveluiden tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet tullaan ennusteen mukaan pääsääntöisesti savuttamaan.

Toimialan toimintatuottojen ennustetaan ylittyvän 6,6 M€ talousarvioon verrattuna ja vastaavasti toimintakulujen ennustetaan ylittyvän 23,5 M€. Ulkoisten kulujen ja tuottojen toimintakate ilman sisäisiä eriä on tämän hetken ennusteen mukaan 16,8 M€ talousarviota heikompi. Tilikauden aikana on saatu uusia hankerahoituksia, sekä toimintatuottojen, että toimintakulujen ylityksessä on mukana 6,2 M€ hankerahoitusta. Toteutettavat hankkeet ovat 100 % ministeriöiden rahoittamia, eikä niillä näin ollen ole tulosvaikutusta.

Oman toiminnan toimintatuottojen ennustetaan ylittyvän 0,4 M€. KELA-korvauksia työterveydestä tullaan saamaan suunniteltua enemmän ja ISS Palvelut Oy:n liikevaihtoperusteiset cateringtulot ylittyvät, mutta vastaavasti ICT myyntituotot eivät toteudu suunnitellusti. Hanketulot ylittävät talousarvion 6,2 miljoonalla eurolla.

Henkilöstökuluissa KEVA eläkevakuutusten tasausmaksut tulevat olemaan ennusteen mukaan 8,0 M€ ennakoitua suuremmat. Palkattavien nuorien kesätyöntekijöiden henkilöstömenoja (0,3 M€) ei ole huomioitu toimialan talousarviossa ja henkilöstökustannuksia kasvattaa myös tilikauden aikaiset lisäresurssitarpeet sekä hyvinvointialueelle siirryttäessä toteutuneet henkilösiirrot toimialalle (0,4 M€). Lisäksi palkankorotusten vaikutus ennusteeseen on noin 0,8 M€. Hankkeiden henkilöstökulut ylittävät talousarvion 2,7 M€. Palveluiden ostoissa merkittävimmät ylitykset muodostuvat työterveyspalveluiden ostoista (1,0 M€), Provincia Oy:n palveluiden käytöstä (0,6 M€), turvallisuuspalveluista ja ateria- ja laitoshuoltopalveluista. Palveluiden ostojen hintakehitys on ollut suurempaa kuin mitä talousarviossa arvioitiin. Lisäksi henkilökuntaetuuksien talousarviossa arvioidut kustannukset (ePassin) ylittyvät, kun päätös etuuksien tasosta tehtiin vasta talousarvion laadinnan jälkeen (1,5 M€). Hankkeiden palveluiden ostot ylittyvät 3,3 M€. Aineissa ja tarvikkeissa ylitys muodostuu pääosin energiahintojen noususta (0,5 M€). Muissa toimintakuluissa ylitystä talousarvioon nähden muodostuu arvioitua korkeammasta vuokratasosta ja vuokrattavien kiinteistöjen neliömääristä ja leasing-laitteiden vuokrista (3,9 M€). Hankkeiden muut toimintakulut ylittävät 0,2 M€ budjetoidun. Poistot toteutuvat talousarvion mukaisina.

ICT tietohallinto tulosalue koostuu hyvinvointialueelle liittyneiden organisaatioiden ICT-toiminnoista. Henkilöstösiirtoja tapahtui Heinolasta, hyvinvointiyhtymästä ja pelastuslaitokselta. ICT:ssä saatiin vuodenvaihteeseen mennessä tehtyä hyvinvointialueen aloittamiseen liittyvät välttämättömät muutokset. Näitä olivat mm. yhteen asiakas- ja potilastietojärjestelmään siirtyminen. Sen jälkeen on jatkettu tarpeellisten muutosten toteuttamista, jotka liittyvät mm. henkilöstö- ja taloushallinnon järjestelmien uudistamiseen, sähköisen tunnistautumisen päivityksiin ja hyvinvointialueen muodostumisen yhteydessä vanhoiksi jääneiden tietojärjestelmien datan arkistointiin. ICT-alustapalveluiden siirtohanke on loppusuoralla ja kaikki palvelinsiirrot on tehty. Tuotannonohjauksen saralla on otettu käyttöön useita toiminnan työprosesseja helpottavia teknologioita, joista suurin kiinnostus liittyy nopeasti laajenevaan osastojen tilannekuvaratkaisuun. Digipalveluissa saavutettiin merkittävä virstanpylväs, kun huhtikuussa otettiin käyttöön oma Päijät-Sote-mobiilisovellus ja -internetpalvelu. Oma ratkaisu mahdollistaa digipalveluiden toimintaprosessien kehittämisen julkisen palvelutuotannon erityistarpeiden mukaisesti ja nykyisin käytössä olevien lukuisten eri digikanavien konsolidoinnin. ICT:ssä on osin pystytty toteuttamaan sisäisen tarkastuksen toimenpidesuosituksen toimeenpanoa. Tietoturvan kehittämisessä on edetty aloittamalla tietoturvalvomot toiminta ja parantamalla pilvipalveluiden hallintaa. ICT-henkilöstön pitovoima ja rekrytointi ovat haasteellisessa tilanteessa, johtuen ICT-alan runsaista työmahdollisuuksista ja hyvinvointialueen ICT-työntekijöiden kokemasta suuresta työtaakasta.

Henkilöstö tulosalueella on keskitytty paikallisiin neuvotteluihin ja henkilöstöohjelman toimeenpanon suunnitteluun. Paikallisesti on neuvoteltu muun muassa luottamusmies- ja työsuojeluorganisaatiosta ja työaikakorvauksiin liittyvistä asioista. Tällä hetkellä neuvotellaan 1.6.2023 voimaan tulevista sopimuskorotuksista. Kevään aikana toimeenpantiin myös työsuojeluvaalit. Henkilöstöohjelman toimeenpanosuunnitelma hyväksyttiin aluehallituksessa 17.4.2023. Henkilöstöohjelman toimeenpanosuunnitelmassa toteutetaan neljää kärkeä, jotka kaikki pohjautuvat ajatukseen yhdessä oppimisesta (rekrytointi ja henkilöstömarkkinointi; reilu johtaminen; henkilöstön osaaminen, työkyky ja työelämätaidot; kehittämisen ja muutoksen tukeminen). Toimenpiteitä toimeenpannaan kahdessa syklissä. Ensimmäisessä syklissä on käynnistetty toimenpiteitä, jotka vaikuttavat välittömästi toimialojen ja henkilöstön työarkeen sekä vastaavat heidän tarpeisiinsa. Esimerkkejä näistä toimenpiteistä ovat mm. palaverikäytäntöjen ja johtamisen rakenteiden uudistaminen sekä toimialoja ja henkilöstöä laajasti tukevien HR-palvelujen kehittäminen - esimerkiksi urapolkumallien kehittäminen ja HR-järjestelmien uudistaminen. Toisessa syklissä toimeenpannaan toimialoja ja henkilöstöä tukevien HR-toimintojen ja palveluiden kehittäminen. Uudet rekrytointijärjestelmät ovat kilpailutuksessa ja ura- ja tehtäväpolkujen kuvaaminen on käynnissä. Työterveyspalveluiden osalta tarkastellaan vielä eri vaihtoehtoja palveluiden tuottamiseksi. Hyvinvointialueen palkkaharmonisaatio aloitetaan kuluvan vuoden aikana. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta on käynnistetty. Henkilöstöpalveluiden kehittäminen, HR2.0 -hanke on käynnissä. Hankkeen tavoitteena on luoda edellytykset tuottaa moderneja ja kustannustehokkaita henkilöstöpalveluita palvelutuotannon tarpeisiin.

Erillispalvelut tulosalueen jokaisella osa-alueella tapahtuva toiminnan kehittäminen etenee rajallisista resursseista huolimatta. Ulkoistettujen ateria- ja laitoshuoltopalvelusopimusten sopimuseuranta on jatkunut tiiviinä ja kustannuksiin liittyvää toiminnan kehittämistä on toteutettu aktiivisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Toimistopalvelut-yksikössä potilastietojärjestelmän epävakaudet ja käyttökatkot hankaloittivat sanelunpurkua merkittävästi. Potilasasiakirjamerkintöjen kirjaamisen lainmukaisen aikataulun noudattamiseksi jouduttiin tekemään lisätöitä, palkkaamaan määräaikainen lisäresurssi sekä solmimaan ulkoisen tuottajan kanssa määräaikainen toimitussopimus. Toimistopalvelut-yksikkö osallistui Terveys- ja sairaanhoitopalvelut-toimialan *Paras vastaanotto* -hankkeeseen. Heinolan Reumasäätiön arkistomateriaalin keskittäminen aloitettiin keskussairaalan ja kaupunginsairaalan arkistoihin suunnitellusti. Välinehuollon toimintaprosesseja on kehitetty edelleen ja erityisesti on paneuduttu prosessien toimivuuteen asiakasyksikköjen ja välinehuollon välillä. Välinehuollon toiminnanohjausjärjestelmän laajentaminen alueellisiin välinehuoltokeskuksiin aloitettiin yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Tulosalueen eri ammattiryhmien, erityisesti toimistohenkilöstön, rekrytointihaasteet jatkuivat ja henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi jatkettiin jo aloitettuja toimenpiteitä, kuten oppisopimuskoulutus.

Toimitilat tulosalueen toiminta on keskittynyt hyvinvointialueelle siirtyneiden kiinteistöjen ja toimitilojen kunnossapito- ja vuokrasopimusten hallintaan. Kuntien tahtotila myydä omistamiaan sote- ja pelastuslaitoskiinteistöjä on aiheuttanut kiinteistöpalveluille kovan työpaineen vastata uusien omistajien pyyntöihin vuokrasopimusten sisältöjen muuttamiseksi. Hyvinvointikuntayhtymän aikana käyttöön otetun Modulo-tilahallintajärjestelmän tilatieto-osion käyttöönottoa on viety eteenpäin ja järjestelmäintegraatiota uuteen talousjärjestelmään on edistetty aktiivisesti. Rakennuttamisen osalta rakennusvaihe 8:n arkkitehti- ja erikoissuunnittelua on viety eteenpäin ja suunnitelmien tarkistus urakkakilpailutusta varten on käynnistynyt. Kiinteistöjen kunnossapidossa on systemaattisesti huolehdittu kliinisen toiminnan tarvitsemista toimintaan ja lääkintälaitteiden uusimiseen liittyvistä pieninvestoinneista ja kiinteistöhuollosta. Tilasuunnittelupalveluissa rakennusvaihe 8:n osalta on keskitytty arkkitehti-, erikoissuunnitelmien ja vahti-huonekorttien vastaavuuksiin. Rakennusvaihe 8:n väistöilöjen toteutus on käynnissä ja kliinisen toiminnan muutossuunnittelu sekä asiakasohjauksen opastesuunnittelu on valmistelussa. Ammattihenkilöstön rekrytoinnissa näkyy hakijoiden vähentyminen, pitkät rekrytointiajat ja

tilannetta vaikeuttaa edelleen kunta-alan matala palkkataso. Aktiivinen koulutusyhteistyö Salpauksen kanssa on edistynyt opiskelijoiden työelämäharjoittelujaksojen osalta.

Hanketoimiston työn painopiste on jatkunut hyvinvointialueen muutoksien eteenpäin viemisessä. Tutkimus-, kehittämis- ja koulutus- sekä innovaatiotoiminnan (TKKI) kehittäminen etenee suunnitellusti. Hyvinvointikuntayhtymän aikana käynnistyneen muutosohjelman tilannekatsaus 9–12/2022 ja loppuraportti on valmistunut. Muutosohjelman 79 toimenpidekokonaisuudesta on valmistunut 58 kokonaisuutta (73 %). Muutosohjelmassa kesken olevat toimenpidekokonaisuudet integroidaan hyvinvointialueen strategian ja ohjelmien toimeenpanoon. Vuoden 2024 kehitysprojekti ehdotusten koonti ja hankeportfolio -prosessin kehittäminen on käynnissä. Hanke- ja projektitoiminnan intran sivusto on päivitetty. *Tulevaisuuden sote-keskus-, Kestävät ja vaikuttavat sote-palvelut Päijät-Hämeessä*-hankkeet, *Luontoaskel terveyteen* -ohjelma sekä *Kestävän kehityksen ympäristöohjelma 2023–2025* etenevät suunnitellusti. Kansainvälisiä rahoitushakuja on käynnissä liittyen kestäväan kehitykseen, *ympäristöohjelmaan* ja *Luontoaskel terveyteen* -hankkeeseen.

Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikön tehtäväkenttä on kasvanut hyvinvointialueen myötä huomattavasti. Hyvinvointialueen riskienhallinnan prosessien yhtenäinen määrittely ja riskienhallinnan kehitysohjelman muodostaminen ei ole edennyt suunnitelmien mukaisesti. Turvajärjestelmien hankinta ja haltuunotto hyvinvointialueen uusissa kohteissa etenee yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Kokonaisuuden määrittely turvajärjestelmien osalta ei puolestaan etene henkilöstövajeen vuoksi ja riskinä on se, että turvajärjestelmien kokonaisuus hyvinvointialueen omissa tiloissa ja vuokratiloissa ei ole riittävän hallittava ja kustannustehokas. Varautumisen yhteensovittamis- ja kehittämistyötä on tehty alkuvuoden aikana ja työ jatkuu. Yhteistyöalueen varautumiseen on osallistuttu aktiivisesti. Uusia yhteistyöryhmiä sekä varautumisen että korkean varautumisen viestintäjärjestelmien koordinointiin ja kehittämiseen on perustettu. Hyvinvointialueen valmiussuunnittelukokonaisuus etenee hiljalleen. Ulkoisten palveluntuottajien varautumista on saatu vietyä asteittain eteenpäin ja kriittisten palveluntuottajien tunnistaminen on aloitettu. Edelleenkin kaikkiin henkilöstön turvallisuuteen ja varautumiseen liittyviin tukipyyntöihin ja tarpeisiin ei kyetä vastaamaan yksikön henkilöstövajeen vuoksi. Yksikön henkilöstövajeella on heijastusvaikutuksia muille toimialoille, joka näkyy muiden toimialojen kuormituksena turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvissä asioissa. Korjaavat toimenpiteet tämän osalta on käynnissä.

Viestinnässä on jatkettu alkuvuonna hyvinvointialueen toiminnan vakiinnuttamista tukevaa viestintää niin työyhteisön sisällä kuin asiakkaiden ja palveluiden käyttäjienkin suuntaan. Hyvinvointialueen strategiaa on tehty tutuksi henkilöstölle kiertueella eri toimipisteisiin sekä muun viestintämateriaalin avulla: esimerkiksi esihenkilöille on tuotettu viestintäpaketti tukemaan strategiakeskustelua työyhteisöissä. Työyhteisöviestinnän isoihin teemoihin on kuulunut muun muassa henkilöstöohjelman ja omavalvonnan viestintää. Henkilöstölle on pidetty infoja kuukausittain ja lisäksi tiiviimpiä viikkovarteja viikoittain. Aluehallitus hyväksyi hyvinvointialueelle uuden viestintäohjelman joulukuussa 2022, ja sen viemiseksi käytäntöön on laadittu toimenpidesuunnitelma, jonka toteutus on käynnissä. Mediainfot ja -tapaamiset on aikataulutettu koko vuodelle, ja niitä on alkuvuonna järjestetty jo useita. Verkkopalveluiden puolella Päijät-Sote-palveluun on tehty saavutettavuusauditointi sekä kognitiivisen saavutettavuuden arviointi, joiden pohjalta sisältöjä ja asiointipolkuja on muokattu käyttäjäystävällisemmiksi ja saavutettavammiksi. Verkkosisältöjä on kevään kuluessa mukautettu enenevässä määrin selkokielelle, samoin kuin palveluesitteitä ja potilasohjeitakin. Asiakasviestinnässä jatkuu edelleen yhtenä teemana koronaviestintä. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden teemoja tukevaan viestintään on laadittu vuosikello. Sosiaalisessa mediassa omasta työstään viestiviä ammattilaisia eli työntekijälähettiläitä on koulutettu lisää. Viestinnän rekrytointitilanne on ollut kohtuullisen hyvä, ja avoimet tehtävät on saatu onnistuneesti täytettyä. Työkuormitus on koko kevään säilynyt viestinnässä korkeana hyvinvointialueen aloituksen myötä kasvaneiden viestintätarpeiden vuoksi.

Kestävä kehitys. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen *ympäristöohjelma 2023-25* hyväksyttiin joulukuussa 2022. Yhteistyössä toimialojen ja tulosyksiköiden kanssa koordinoidaan ja toteutetaan yhdessä toimenpiteitä, joilla hyvinvointialueella edistetään kestävä kehityksen ja ympäristöystävällisen palvelutuotannon eri osa-alueita. Ensimmäinen seuranta on toteutettu toukokuussa 2023. Ympäristökumppaneita on koulutettu tulosalueille ja yksiköihin sekä henkilöstökoulutuksen materiaali on valmisteltu sisäiseen koulutusportaaliin. Raportoinnin sähköiseen kehittämiseen haetaan hankerahoitusta. Toiminto koordinoi *Luontoaskel terveyteen 2022–2032* –ohjelmaa, jota toteutetaan yhteistyössä Lahden kaupungin ja Lahden Yliopistokampuksen kanssa edistäen hyvää ravitsemusta, liikkumisen lisäämistä, tervettä asuinympäristöä ja monipuolista luontokontaktia. Kansallisia ja kansainvälisiä hankehakemuksia on valmisteltu eri rahoituskanaviin sekä *ympäristöohjelman* että *Luontoaskel terveyteen* –ohjelman tueksi.

6 INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU

Määrärahat (1000€)	TA2023	Toteuma	Toteuma -%
Uudisrakentaminen ja hankintamenot	53 022	34 246	64,6 %
Rakennusvaihe 8 (PHKS) + HUS III	25 685	4 934	19,2 %
Suunnittelu	3 815	1 244	32,6 %
Rakentaminen	10 500	0	0,0 %
Toimintavarustus (sisältäen ict:n)	270	0	0,0 %
Väistötilat	11 100	3 691	33,2 %
Nastolan sote-keskus	1 270	0	0,0 %
Maa-alue	375	0	0,0 %
Suunnittelu	195	0	0,0 %
Rakentaminen	700	0	0,0 %
Toimintavarustus (sisältäen ict:n)	0	0	0,0 %
Ostettavat palo- ja pelastusasemat ja öljyntorjunta	26 067	29 312	112,4 %
Paloasemat	25 547	28 485	111,5 %
Maa-alueet	520	827	159,0 %
Perusparantamishankkeet (sisältää toiminnan tehosta	6 755	328	4,9 %
Toimistotalon muutostyöt	4 355	279	6,4 %
Suunnittelu	401	22	5,5 %
Rakentaminen	2 694	253	9,4 %
Toimintavarustus (sisältäen ict:n)	1 260	3	0,3 %
Muu rakentaminen, rakennustekniset työt, yht	2 400	50	2,1 %
Muut investointimenot	8 270	655	7,9 %
Tietojärjestelmähankkeet	2 260	132	5,8 %
Sairaalalaitteet ja -kalusto	3 990	88	2,2 %
Muut laitteet ja kalusto	1 020	309	30,3 %
Osakkeet	1 000	126	12,6 %
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ	68 047	35 230	51,8 %

7 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

Rahoitusosan toteutumisvertailu (1000 €)

	TA 2023	Toteuma 30.4.2023	Tot%
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta	9 193	19 721	215 %
Vuosikate (+/-)	9 193	19 721	215 %
Investointien rahavirta	-68 047	-35 230	52 %
Investointimenot (-)	68 047	35 230	52 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-58 854	-15 509	26 %
Rahoituksen rahavirta			
Lainakannan muutokset	194 997	69 455	36 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	199 000	70 000	-
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	4 003	545	14 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos (+/-)	0	0	-
Oman pääoman muutokset (+/-)	0	-6	
Muut maksuvalmiuden muutokset (+/-)	0	-44 253	-
Rahoituksen rahavirta	194 997	25 197	13 %
Vaikutus maksuvalmiuteen	136 143	9 688	7 %

8 KATSAUS HYVINVOINTIALUEEN OMISTAMIEN YRITYSTEN TILANTEESEEN

Päijät-Hämeen hyvinvointialue-konserniin kuuluu emoyhteisönä hyvinvointialue ja tytäryhteisönä Hämeen Tekstiilihuolto Oy. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä osakkuusyhteisöjä ovat Harjun terveys Oy, Lahden Sairaalaparkki Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy ja Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy. Hyvinvointialue omistaa osakkeita myös 28 muusta yhtiöstä, joista 12 on asunto- tai kiinteistöosakeyhtiötä.

Yhtiöiden tehtävänä on tuottaa järjestämisvastuulla olevia asiakaspalveluja tai tukipalveluja omalle tuotannolle ja esikuntatoiminnoille sekä tukea johtamista. Suurin osa yhtiöistä on täysin julkisomisteisia ja osa niistä on sidosyksikköasemassa. Yhtiö valitaan tuottajaksi silloin kun se on arvioitu hyvinvointialueen, sen asiakkaiden ja veronmaksajien kannalta parhaaksi vaihtoehdoksi. Hyvinvointialue hankintayksikkönä toimii sidosyksikköhankinnoissa lainsäädännön mukaisesti ja edellyttää, että yhtiöiden hallinto on järjestetty vastaavasti. Omistajaohjaus ilmaisee omistajastrategiassa kunkin yhtiön toiminnan tarkoituksen ja keskeiset tavoitteet. Yhtiöitä ohjataan osakeyhtiölain ja osakassopimuksien mukaisesti. Juridinen vastuu yhtiöiden johtamisesta on kunkin yhtiön hallituksella ja toimitusjohtajalla.

Konsernin tuotoiksi on budjetoitu noin 950 miljoonaa euroa (hyvinvointialueen tuotot noin 945 miljoonaa euroa) ja tytäryhtiön liikevaihdoksi noin viisi miljoonaa euroa. Konsernin työntekijämäärä on keskimäärin noin 7.600, joista tytäryhtiössä 51. Hyvinvointialueen osittain omistamien yhtiöiden liikevaihdon summa noin 940 miljoonaa euroa ja työntekijämäärä yhteensä noin 6 200, joista laskennallisesti noin 1.100 työskentelee Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Pääosa yhtiöistä on liiketaloudellisesti kannattavia ja riittävän vakavaraisia. Hyvinvointialue ostaa yhtiöistä palveluja noin 110 miljoonalla eurolla vuodessa. Osuus kokonaiskuluista on noin 12 prosenttia. Yhtiöiden oma pääoma on yhteensä 150 miljoonaa euroa, osakkeiden tasearvo on hyvinvointialueen taseessa noin 14 miljoonaa euroa ja osinkotulot vuonna 2023 lähes 1,4 miljoonaa euroa.

Omistetut yhtiöt voivat vaihtua ja omistusosuudet muuttua hyvinvointialueen tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Osakkuus edunvalvonta- ja asiantuntijayhtiö Hyvil Oy:ssä alkoi ja UNA Oy:stä luovutaan. Monetra Oulu Oy:n ja Sarastia Oy:n osakkeita ostetaan lisää. Omistuksia kasvatetaan niissä yhtiöissä, joissa asiakkuuden osuus yhtiössä on merkittävästi suurempi kuin omistusosuus. Samoin tavoitteena on vahvistaa hankintalain edellyttämää määräysvaltaa myös merkittäväällä omistuksella.

Konsernitilinpäätökseen kirjattavista yhtiöistä Hämeen Tekstiilihuolto Oy:n toiminta on ollut vakaata ja palvelutaso tavoitteiden mukaista. Harjun terveys Oy:n kanssa on neuvoteltu palvelusopimuksen tarkennuksesta. Hyvinvointialue on Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy:n suurin asiakas ja yhtiö on hyvin pystynyt vastaamaan laatutavoitteisiin. Päijät-Hämeen Ateriapalvelut-konsernin tulos on parantumassa edellisvuodesta. Hyvinvointialue on yhtiön osakkaana ateriapalvelujen saatavuuden turvaamiseksi kaikissa turvallisuustilanteissa ja mahdollisissa markkinahäiriöissä. Lahden Sairaalaparkki Oy harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa keskussairaalan alueella. Kapasiteetin kasvattamista on suunniteltu. Yhteensä näiden viiden yrityksen tilikauden tulos tulee olemaan koko vuodelta lievästi negatiivinen. Tilikauden tulostenusteita rasittavat erityisesti kesken vuoden tulevat ennakoitua suuremmat sopimuskorotukset palkkoihin. Tukipalveluja tuottavien yhtiöiden palvelujen reaali hinnat ovat laskeneet jo monta vuotta, mikä on mahdollistettu tuotannon jatkuvalla tehostamisella. Tällä hetkellä yleinen kustannusnousu on niin suurta, että terveen kannattavuuden ylläpitäminen saattaa edellyttää aiempaa suurempia hinnankorotuksia vuodelle 2024.

Fimlab Laboratoriot Oy:n kanssa solmittiin uusi sopimus näytteenottopalveluista. Toimintamalli ja hinnoitteluperiaatteet ovat nyt yhtenäiset yhtiön toimialueella. Analytiikka-tuotteiden jakauma on normalisoitumassa covid19-diagnostiikan volyymien supistuttua. Hyvinvointialue saa yhtiöstä osinkotuloja noin 698 tuhatta euroa. Coxa Oy:n osakkeita hankittiin lunastusmenettelyn perusteella, jolloin omistusosuus kasvoi 14 prosenttiin. Tekonivelkirurgian kysyntä kasvaa Suomessa nopeammin kuin tarjonta ja yhtiö on laajentamassa kapasiteettiään. Hyvinvointialueen osinkotulot yhtiöstä ovat noin 688 tuhatta euroa.

2M-IT Oy:ltä ostetaan pääosin tietojärjestelmien sovellustukea ja jonkin verran ratkaisupalveluja. Yhtiö on strateginen ja kriittisen tärkeä kumppani tuotantojärjestelmien toimivuuden turvaamisessa. Suomen valtio luovutti hyvinvointialueille DigiFinland Oy:n osakkeita. Yhtiölle maksetaan muun muassa Omaolo- ja Päivystysapu 116117-järjestelmien käyttöoikeuksista. Kuntien tiera Oy:ltä on hankittu PSOP-palvelusetelijärjestelmä. Suomen valtio luovutti hyvinvointialueille myös Maakuntien tilakeskus Oy:n osakkeita ja edellytti, että yhtiön Modulo-tilatietopalvelua käytetään.

Provincia Oy on tärkein talous- ja henkilöstöpalveluja tuottava kumppani. Yhtiö on tehnyt järjestelmähankinnoissa yhteistyötä Meidän IT ja talous Oy:n kanssa. Hyvinvointialue on jatkanut Työterveys Wellamo Oy:n asiakkaana ja omistajana työterveyspalvelujen kilpailutusprosessin päättymisen jälkeen. Yhtiön asiakkaiden ja omistajien edustajat ovat keskustelleet työterveyspalvelujen pidemmän tähtäimen järjestämismvaihtoehdoista. Sarastia Oy:n tytäryhtiö, Sarastia Rekry Oy, on jatkanut yhtenä sijaistyneiden välittäjänä. Monetra Oulu Oy:ltä hankitaan tulkkauspalveluja. E-kirjasto- ja informaattikkopalveluja tarjoavan SOTEVirtuaalikirjasto Oy:n toiminnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Sansia Oy on yhteishankintayksikkö, joka on tehnyt yhteistyötä muun muassa pelastuslaitoksien kanssa.

Hyvinvointialue omistaa osakkeita yhdestä asunto-osakeyhtiöstä ja yhdeksästä Holiday Club -ryhmään kuuluvasta kiinteistöyhtiöstä, joiden huoneistot ovat henkilöstöetuna vuokrattavissa lomakäyttöön. Lisäksi omistukseen kuuluu kolme perintönä saatua asunto-osaketta kahdessa eri yhtiössä. Nämä perintönä saadut osakkeet on tarkoitus realisoida ja käyttää testamentissa määrättyyn tarkoitukseen.

Yhtiöiden ohjauksessa vastuu palvelujen tilaamisesta ja omistukseen perustuva omistajaohjaus on eriytetty toisistaan eri linjoihin ja eri henkilöille. Yhtiökokousedustajat ja tilaajavastuuhenkilöt on nimetty yhtiöittäin. Yhtiöiden johdon edustajien ja muiden omistajien kanssa harjoitetaan jatkuvaa vuorovaikutusta eri foorumeilla. Tilaajalinjan foorumeita ovat asiakasneuvottelukunnat ja palvelujen seurantarajat. Omistajaohjauksen edustajat osallistuvat yhtiökokouksiin, osakaskokouksiin sekä ovat mahdollisten omistajaneuvottelukuntien ja nimitystoimikuntien jäseniä.

Konsernipäällikkö vastaa operatiivisesta konserniohjauksesta ja omistajaohjauksen kehittämisestä. Yhtiöiltä odotetaan jatkuvaa toiminnan tehostamista, jotta hintakilpailukyky ja riittävä kannattavuus säilyvät, sekä hyvää palvelua ja laajenevaa strategista kumppanuutta hyvinvointialueen toimintojen kehittämisessä. Yhtiöiden pitää myös varautua ja huolehtia toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaikissa turvallisuustilanteissa. Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittäviä yhtiöihin liittyviä, hyvinvointialueen toimintaan tai talouteen vaikuttavia riskejä.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue-konsernin näkymät koko vuoden 2023 osalta ovat toiminnallisesti melko vakaat. Osaajien heikentynyt saatavuus vaikuttaa kuitenkin haitallisesti palvelutasoon ja rahoituksen niukkuus emoyhteisön ja sen omistamien yhtiöiden talouteen. Valtion rahoitus on pienempi kuin viime vuodelta siirtyneen toiminnan pro forma-kustannukset lisätynä tämän vuoden pakollisilla palkankorotuksilla sekä ulkoisten palvelutuottajien ja materiaalitoimittajien hinnankorotuksilla.

Hyvinvointialueen ja konsernin tilikaudesta ennustetaan tulevan alijäämäinen. Sama tilanne vallitsee useimmilla hyvinvointialueilla ja monella alueella Päijät-Hämettä selvästi vaikeampana. Toisaalta jatkuva kehittäminen ja toimintojen rationalisointi antavat mahdollisuuden tavoitella tuleville vuosille mahdollisimman tasapainoista taloutta ja selviytyä järjestämis- ja tuotantotehtävistä kunnialla.

9 LIITTEET

9.1 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Yleistä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kokonaisvaltaisesta riskienhallinnasta

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti riskienhallinta on olennainen osa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallinto- ja johtamisjärjestelmää. Riskienhallinta vahvistaa hyvää hallintoa ja johtamista asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Riskienhallinnalla tunnistetaan, analysoidaan, arvioidaan sekä hallitaan ja käsitellään toimintaan sekä toimintaympäristöön liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnassa on tärkeää tunnistaa ilmiöistä tai muodostuneista riskeistä aiheutuvia skenaarioita. Riskienhallinnan kypsyytensä arvioidaan säännöllisin väliajoin ja kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteella. Riskienhallinnan toteutumista seurataan muun muassa valvontatoimenpiteillä omavalvonnan ja sisäisen tarkastuksen avulla. Riskienhallinnan toteutumista tukee ja koordinoi Riskienhallinta, turvallisuus ja varautuminen -yksikkö.

Hyvinvointialueella ei ole vielä kuvattu riskienhallinnan prosesseja kokonaisuutena ja toimialoilla on vaihtelevia tapoja toteuttaa riskienhallintaa. Tavoitteena on kuvata kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessit vuosina 2023–2024 ja yhtenäistää menetelmiä. Tätä varten hyvinvointialueelle perustetaan vuoden 2023 aikana riskienhallinnan projektiryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa muodostaa hyvinvointialueen kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessit ja tukea toimialoja riskienhallintatyössä. Hyvinvointialueelle on luotu mittaamisen viitekehys. Tavoitteena on hyödyntää mittaritietoa toiminnan kannalta merkittävimpien riskien tunnistamisessa. Omavalvonta on yksi keinoista toteuttaa hyvinvointialueen järjestämisvastuun ja palvelutuotannon toiminnan riskienhallintaa. Tärkeänä osana riskienhallintaa on hyvinvointialueen toimintaympäristön ja laajojen kehityssuuntien vaikutuksen arviointi organisaation toimintaan ja tavoitteisiin.

Tässä raportissa on nostettu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toiminnan kannalta merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä strategisella että operatiivisella tasolla. Hyvinvointialueella on tunnistettu useita jatkuvia vahinkoriskejä, joihin varaudutaan erilaisin turvallisuussuunnitelmin ja vakuutuksin sekä päivittäisessä työssä operatiivisin toimin. Näitä vahinkoriskejä ovat esimerkiksi työväkivallan ja seksuaalisen häirinnän riski, työ- ja työmatkatapaturmat, tulipalo, sähkövahinko, talotekniikan rikkoutumisriskit, vesivahinko, sisäilmaongelmat, murto- ja varkausvahinko, moottoriajoneuvovahinko, myrskyvahinko ynnä muut vahinkorismit. Vahinkorismit ovat aina olemassa ja niihin varautumiseen liittyvät ehkäisevät ja lieventävät toimenpiteet ovat osa operatiivista toimintaa.

Riskienhallinnan edistäminen hyvinvointialueella keväällä 2023

Osana hyvinvointialueen kokonaisvaltaista riskienhallintaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueella otettiin keväällä käyttöön Whistleblowing-ilmoituskanava, joka tarjoaa kaikille hyvinvointialueen työntekijöille mahdollisuuden ilmoittaa luottamuksellisesti havaitsemistaan toimista, jotka ovat soveltuvan lainsäädännön vastaisia.

Prosesseja koskeva riskienhallinnan dokumentointi on tarkoitus toteuttaa jatkossa IMS-järjestelmässä prosessin kuvauksen ja arvioinnin yhteydessä. Tarkoituksena on tehostaa prosessien riskienhallintaa ja dokumentoida prosesseissa havaittavista riskeistä IMS-järjestelmässä. IMS toimii tärkeänä alustana

prosessien kehittämisessä ja prosesseissa syntyvien riskien arvioinnissa. HaiProssa on kevään 2023 aika määritelty työ- sekä asiakas- ja potilasturvallisuusriskiarvioiden määräajat ja seuranta.

Päijät-Hämeen alueellinen riskiarvio valmistui keväällä 2023 pelastustoimen toimialan koordinoinnin tuloksena. Alueellinen riskiarvio täydentää kansallista riskiarviota ja sen tavoitteena on toimia eri organisaatioiden varautumisen tukena. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella alueellista riskiarviota hyödynnetään varautumisen suunnittelussa kaikilla toiminnan tasoilla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Varautumisen toimintoja edistetään hyvinvointialueella sekä jo perustettujen että tulevaisuudessa perustettavien yhteistyöryhmien kautta.

Lisäksi ennakkoinnin menetelmien kehittämiseksi testattiin megatrendityöpajaa, jossa kokeiltiin oman toiminnan tarkastelua suhteessa laajempiin toimintaympäristön kehityssuuntiin. Ennakkoinnin menetelmiä kehitetään osana riskienhallinnan prosessien kehittämistä.

Granite ERM -riskienhallintatyökalu otettiin hyvinvointialueella käyttöön osavuositarkastuksen valmistelun yhteydessä merkittävimpien riskien arvioinnissa. Työskentelyyn osallistettiin johtoryhmän ja joidenkin tulosalueiden vastuuhenkilöitä. Riskejä on järjestelmään kirjattu yhteensä 38 ja tähän raporttiin on tehty tiivistelmä näistä riskeistä ja riskien hallintakeinoista. Granite ERM:n käyttö tarkentuu riskienhallinnan prosessien määrittelyn myötä asteittain.

1. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategiset riskit

1.1. Pandemia

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella koronapandemia vie edelleen noin 20 ammattilaisen työpanoksen, vaikka pandemia ei olekaan enää erityinen terveystarve kuin poikkeuksellisesti. Koronapotilaita on kevään 2023 aikana ollut Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vuodeosastoilla samanaikaisesti noin 20. Koronan aiheuttama resurssinkäyttö vähenee edelleen asteittain. Kolme vuotta kestänyt tilanne on vienyt henkilöstön voimavaroja monella tapaa. Henkilöstön koronasairastavuus ei ole kevään 2023 aikana ollut merkittävä ongelma järjestelmän kannalta. Pandemiariski on kuitenkin edelleen varauduttava hyvinvointialueella.

1.2. Globaali ilmasto, ympäristö ja vastuullisuus

Globaalit ilmiöt, kuten ilmastonmuutos edellyttävät monia toimia myös julkisilta organisaatioilta, kuten hyvinvointialueen eri organisaatiotasolla. Julkiset organisaatiot eivät tyypillisesti ole raportoineet yhteiskuntavastuustaan yritysten tavoin, koska tehtävät ovat usein lakisääteisiä. Julkisten organisaatioiden on usein ajateltu lähtökohtaisesti toimivan vastuullisesti. Työnantajana hyvinvointialueen kestävä kehitys ja vastuullisuus muun muassa ympäristöön, ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon sekä talouden läpinäkyvyyteen voivat olla vetovoimatekijöitä tuleville työntekijöille. Riskien hallinnan näkökulmasta hiilineutraalisuuteen siirtyminen hallitusti esimerkiksi energiassa tukee varautumista ja omavaraisuutta sekä luonnon monimuotoisuutta. Päijät-Hämeen hyvinvointialue on aloittanut kestävänsä kehityksen ja vastuullisuuteen liittyviä toimia muun muassa ympäristöohjelman kautta, jossa tavoitellaan vähähiilisiä hankintakriteerejä, kestävänsä kehityksen raportoinnin kehittämistä sähköisesti ja henkilöstön koulutusta kestävänsä kehityksen eri teemoista. Nämä tukevat myös riskienhallintaa sekä varautumista ilmastonmuutokseen. Riittämätön panos kestävänsä kehityksen edistämiseen ja riskienhallintaan voi aiheuttaa merkittävän maineriskin hyvinvointialueelle.

1.3. Kansainvälinen tilanne

Kansainvälisen tilanteen ja Ukrainassa käytävän sodan suorat vaikutukset hyvinvointialueeseen ovat olleet vähäisiä, pois lukien energian hintaan ja saatavuuteen liittyvät uhkat. Suoraa tai epäsuoraa vaikuttamista hybridivaikuttamisen keinoin hyvinvointialuetta kohtaan ei ole havaittu. Arviolta tilanne jatkuu samansuuntaisena. Riskitaso tietoturvan näkökulmasta on hyvin korkea. Tietoturvariskejä tarkennetaan operatiivisissa riskeissä. Hyvinvointialueen varautumisen kehittämistä on jatkettu monipuolisesti kevään 2023 aikana. Tavoitteena on hyvinvointialueen perustehtävien varmentaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Toimialojen varautumisen tukeminen edellyttää riittäviä resursseja ja rakenteita varautumisen yhteensovittamiseksi. Viranomaisyhteistyö sekä tiedonvaihto ovat pysyneet tiiviinä ja hyvinvointialue on aktiivisesti mukana erilaisissa alueellisissa varautumisen yhteistyöfoorumeissa ja valmiusharjoituksissa. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon valmiussuunnittelu on käynnissä. Väestönsuojelu ja varautuminen Venäjän uhkaan otetaan entistä vakavammin kansallisesti ja alueellisesti. Kansainvälisellä tilanteella ja Venäjän hyökkäyksellä Ukraina on edelleen vaikutuksia komponenttien sekä raaka-aineiden saatavuuteen. Hyvinvointialueella on varauduttu kriittisten tuotteiden ylimääräiseen varastointiin yhteistyöalueen ja sosiaali- ja terveysministeriön linjausten mukaisesti.

1.4. Energian saatavuus ja hinnannousu

Energiakustannusten nousuun varauduttiin ennen talvea, sillä kustannusten nousun arvioitiin olevan merkittävä ja arvioitiin aiheuttavan taloudellisia haasteita kotitalouksissa. Riski ei realisoitunut täysin, mutta inflaatiolla kuitenkin oli vaikutusta kotitalouksiin. Energioiden hinnannousu on kotitalouksien osalta taittunut ja tämä helpottaa alueen asukkaiden kotitalouksien tilannetta hieman. Energiakustannusten nousu näkyy hyvinvointialueella tilakustannusten kasvuna omissa ja vuokratiloissa. Harkinnassa on Päijät-Hämeen keskussairaalan höyryntuotannon muuttaminen ei-fossiiliseksi, mikä tukisi myös kestäväää kehitystä.

1.5. Alueellisen toimintaympäristön kehitykseen liittyvät riskit

Maakunnassa korostuvat edelleen pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys, nuorisotyöttömyys, syrjäytyminen, huumeongelmat sekä lasten ja nuorten pahoinvointi. Taloudellisen tilanteen kehittymiseen liittyy kasvavia epävarmuustekijöitä. Inflaation vaikutukset näkyvät erityisesti kaikkein pienituloisempien arjessa. Riskinä on hyvinvointi- ja terveyserojen kasvaminen ja syrjäytymisen lisääntyminen. Ongelmat ovat näkyneet erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kysynnän ja muiden tuen tarpeiden kasvuna. Yhtenä hallintatoimenpiteenä on RRP2-hankekokonaisuus. Alaikäisten perustason mielenterveyspalvelujen saatavuutta on parannettu ostopalveluilla. Nuorten palvelujen kehittämistyö on käynnissä joulukuussa valmistuneen ulkoisen arvioinnin pohjalta. Hankkeen yhtenä painopisteinä on nuoret aikuiset ja heidän palvelujensa kehittäminen. Syrjäytymisen ja työttömyyden kehitykseen liittyvien riskien yksi hallintakeino on yhdyspintatyö kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Henkilöstön saatavuudessa on edelleen merkittäviä ja pahenevia haasteita useilla eri hyvinvointialueen toimialoilla. Haaste on kansallinen. Ammatilliset koulutusmäärätkään eivät riitä kattamaan työvoimavajetta esimerkiksi hoitajien, monen eri erikoisalojen lääkärin ja pelastusalan ammattilaisten osalta. Saatavuusongelma koskee lähihoitajien, sairaanhoitajien, sosiaalityöntekijöiden, psykiatrien ja pelastusalan ammattilaisten lisäksi myös muun muassa ict-alan osaajia, rakennusalan kiinteistöpalveluiden osaajia, välinehuoltajia ja erityistyöntekijöitä. Ratkaisukeinoja haetaan esimerkiksi henkilöstöohjelman toimeenpanon avulla.

1.6. Teknologiaan liittyvät riskit

Hyvinvointialuemuutoksen yhteydessä on jouduttu tekemään merkittävästi priorisointia toiminnan tarpeellisiksi kokemien muutosten toteuttamisessa johtuen rajallisesta kyvykkyydestä ja taloudellisista resursseista.

Potilastietojärjestelmä Terveys LifeCare ja asiakastietojärjestelmä Sosiaali LifeCare ovat kriittisiä järjestelmiä, joihin liittyy merkittäviä riskejä. Potilastietojärjestelmässä on ilmennyt monia vikoja ja käyttökatkoja 5/2022 suoritettuna versio päivityksen jälkeen. Muiden tietojärjestelmien osalta riski ei ole realisoitunut. Sosiaali Lifecaren käyttöönotto on tuonut haasteita käytännön työn tekemiseen ja työn johtamiseen. Korjaustoimia on tehty ja niitä on suunniteltu tehtävän jatkossakin. Yhteistyö sovellustoimittajan kanssa on tiivistä sekä asiantuntijoiden että ylimmän johdon osalta. ICT-hankintojen osalta resurssin puute on viivästyttänyt ja tuonut haasteita etenemiselle. Epävarmuuden vähentämiseksi jatketaan Sosiaali LifeCaren kehittämistyötä.

Laajoihin ICT-häiriötilanteisiin varautuminen on välttämätöntä erityisesti kansainvälisen tilanteen johdosta. Varmuuskopiot auttavat osaltaan tietyissä tilanteissa toipumista vakavista häiriöistä. Varautumiseen liittyy riittävä resursointi, varajärjestelmät, toimiva MI-prosessi sekä ICT valmiussuunnittelu ovat merkittävimpiä hallintakeinoja. Valmiussuunnitelman versio 1.0 on valmis ja jalkautus aloitettu. Häiriötilannejohtamisen prosessia kehitetään vuoden 2023 aikana.

1.7. Poliittiset, taloudelliset, kulttuuriset ja lainsäädännölliset riskit

Lainsäädäntömuutosten toimeenpano kustannusvaikuttavasti ei kaikilta osin toteudu. Lainsäädäntömuutosten täytäntöönpanon valmistelulle jää usein liian vähän aikaa. Useat vuoden 2023 aikana valmisteltavat lainsäädäntömuutokset edellyttävät huolellista valmistelua sekä yhteistyötä hyvinvointialueen sisällä sekä yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi neuvottelukuntia perustamalla.

Lakisäätöiset muutokset, kuten hoitajamitoitus, inflaatio, yritysten vaikea taloudellinen tilanne ja pitkään jatkunut poikkeuksellisen maltillinen ostopalvelujen hinnankorotuslinja ovat vaikuttaneet siihen, että palveluntuottajien hintojen korotusesitykset ovat suuremmat, mitä hyvinvointialueen taloudellinen kantokyky mahdollistaa. Hoitajamitoituksen vaikutukset ostopalvelusopimuksien hintaan päätetään sopimuskirjauksien mukaisesti ja vaikutukset ovat suurimmillaan vuonna 2023. Palveluntuottajat ovat myös esittäneet merkittäviä sopimusmuutoksia. Hyvinvointialue varautuu sopimusneuvotteluihin ja arvioi, miten palvelujen jatkuvuus voidaan turvata sopimustoimenpiteillä. Lisäksi arvioidaan palvelujen tuotantotapoja ja voisiko palveluja tuottaa enemmän omana tuotantona.

Toimintaympäristön muutokset ja epäselvyys hyvinvointialueelle siirtyneiden toimintojen kustannuksista valtionrahoituksen tason muodostumisessa liittyy riski tilivuodelta syntyvästä alijäämästä. Talouden tasapainottamiseen tulee varautua.

Korkea inflaatio, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja muut globaalit talouden epävarmuudet ovat nostaneet hyvinvointialueen lainojen perusteena olevia markkinakorkoja. Hyvinvointialueen lainoja on kuitenkin suojattu rahoitusriskien hallinta ja korkoriskipolitiikan mukaisesti.

Palveluiden yhdenvertaisuuden toteutuminen vaarantuu, koska palveluita tuotetaan useaan eri palvelutasoon perustuen. Myös palvelujen kehittäminen ja hyvinvointialueen uusien tavoitteiden toteutuminen saattaa vaarantua, mikäli sopimus tai sopimuskumppani ei joustaa. Riski on todennäköinen, koska hyvinvointialueelle on siirtynyt merkittäviä kokonaisulkoistussopimuksia ja muita pitkäkestoisia sopimuksia, joiden hankinta on toteutettu aiemmassa toimintaympäristössä. Riski on osittain toteutunut ja toimenpiteet ovat käynnistyneet. Riskin hallintakeinona on sopimusneuvotteluihin varautuminen sekä sovittelu.

2. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen operatiiviset riskit

Hoito- ja palveluketjujen riskit sekä toiminnan sujuvuuteen liittyvät riskit raportoidaan osana omavalvonnan raportointia, jota laajennetaan omavalvonnan kehittymisen myötä.

2.1. Organisaatioon ja johtamiseen liittyvät riskit

Organisaation uudistuksissa ja muutoksissa on riskinä se, että niitä viedään läpi liian nopeasti ja organisaatio ei pysty omaksumaank uusia toimintamalleja. Uudistuksen johtamiseen ja toteutuksen seurantaan tarvitaan riittävästi henkilöitä, osaamista ja aikaa, jotta uudistus tuottaa tavoiteltavat tulokset. Yksi uusista toimintamalleista on kaikkia toimialoja sekä järjestämisvastuuta koskeva omavalvonta. Riskinä on, että omavalvonta ei toteudu lain vaatimusten mukaisesti ja riittävän tasalaatuisesti hyvinvointialueella. Omavalvontaohjelman ja -suunnitelmien täytäntöönpano edellyttää riittäviä resursseja ja niiden avulla omavalvontaa saadaan jalkautettua.

Toiminnan yhtenäistämisen- ja yhteensovittamistyö jatkuu vielä vuonna 2023. Opiskeluhuollon ja Eteva-kuntayhtymästä hyvinvointialueelle siirtyneet toiminnot ovat liittyneet osaksi kokonaisuutta. Yhdyspintatyön kehittäminen jatkuu kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhdyspintaneuvottelukunta, järjestöneuvottelukunta ja vaikuttamistoimielimet ovat aloittaneet toiminnan ja niiden toimintakäytännöt tarkentuvat vuoden 2023 aikana. Myös lakisääteisiä yhteistyöryhmiä on perustettu.

Muutostyön yhteensovittaminen työntekijöiden normaaliin työhön on tuonut haasteita, mikä on lisännyt henkilöstön kuormitusta. Työn kuormittavuutta seurataan hyvinvointialueella säännöllisesti yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Psykososiaalisen ja fyysisen kuormituksen hallintaa tulee edelleen vahvistaa työyksiköissä. Nuorten, alle 30-vuotiaiden työntekijöiden sairastavuus on lisääntynyt ja siihen tarvitaan edelleen kohdennettuja toimenpiteitä. Henkilöstöohjelman toimenpidesuunnitelmassa on toimenpiteitä työn psykososiaalisen ja työn fyysisen kuormittavuuden hallitsemiseksi. Työhyvinvointitiimi tukee monipuolisesti henkilöstöä ja esihenkilöitä muutoksen keskellä. Esihenkilöille ja työyhteisöille on kohdennettu sekä työnohjauksellista että valmennuksellista tukea työhyvinvointiin ja jaksamiseen liittyen. Palautumista ja työergonomiaosaamista tuetaan erilaisin keinoin. Perheystävälliseen johtamiseen on myös panostettu.

2.3. Tietoturva ja tietosuojariskit

Tietoturvan ja tietosuojaan riskitaso on hyvin korkea sekä seurausten että todennäköisyyden kannalta johtuen muun muassa kansainvälisestä tilanteesta. Ulkoista uhkapinta-alaa on seurattava yhä tarkemmin. Toukokuussa 2023 on käynnistetty toimenpiteitä tietoturvahkien tunnistamisen tehostamiseksi. Kuitenkin korkea riskitaso edellyttää useita muita toimenpiteitä, mutta resurssien puute rajaa kykyä edetä muutosten kanssa.

Tietojärjestelmien infrastruktuurin haavoittuvuus voi aiheuttaa tietoturva- ja tietosuojariskejä. Tämä aiheuttaisi tietojärjestelmien vakavan ja pitkäkestoisen häiriön, jonka vuoksi riskitaso on korkea. Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä on tehty ICT HVA –hanketta 2021–2025, jossa päivitetään ICT-ratkaisuja. Vuosina 2022–2023 on uudistettu muun muassa talousjärjestelmiä. Potilastietojärjestelmä on toiminut epävakaasti 05/2022–05/2023 välisenä aikana. Korjaustoimet ovat suunnitteilla.

Pelastustoimen tietotekniset muutokset, kuten esimerkiksi Turvallisuusverkko (TUVE), KEJO-kenttäjohtamisjärjestelmä sekä Erica-hälytysjärjestelmä ovat tuoneet enemmän vaatimuksia ja kriteerejä tietoturvallisuuteen ja sen ennakointiin. Näitä ovat muun muassa Suojelupoliisin tekemät henkilöturvallisuusselvitykset henkilöistä, jotka käyttävät näitä järjestelmiä. Henkilöturvallisuusselvitysprosessia on kehitetty ja tehostettu kevään 2023 aikana.

2.4. Hankinta-, sopimus- ja vastuuriskit

Sopimusriskit ovat todennäköisiä, sillä hyvinvointialueelle siirtyneillä organisaatioilla on laaja sopimuskirjo sekä useita palveluntuottajia ja tilaajia. Organisaatioissa on merkittävä määrä sopimusten yhdys- ja vastuuhenkilöitä, ja sopimuskauden aikaisten muutosten hallinta on ollut kirjavaa sopimusohjausjärjestelmän puuttuessa. Riskinä on myös, että toimialat eivät tunnista kaikkia heidän vastuullaan olevia sopimuksia. Tiettyjä sopimuksia ei ole välttämättä osattu laajentaa koskemaan koko hyvinvointialuetta ja laajentuva alue jää ilman sopimusta. Erityisesti pitkissä toistaiseksi voimassa olevissa sopimuksissa sopimuksen laajentamistarvetta ei välttämättä ole tunnistettu. Sopimushallinnan ja hankintojen suunnittelun käytännöissä on toimialakohtaisia eroja. Merkittävimpien sopimuksien osalta on perustettu oma työryhmä. Tähän mennessä riskienhallintatoimet ovat olleet riittävät, mutta riskien hallinta edellyttää edelleen merkittävää panosta. Työtä jatketaan hyvinvointialueen sopimusohjauksen avulla. Sopimusohjauksen ja -hallinnan uusien järjestelmien ja ohjeiden käyttöönotto sekä perehdytys ovat vuoden 2023 aikana.

Sopimuskumppanien heikentynyt taloudellinen tila on todennäköinen riski, koska korkeasta inflaatiosta ja toimintaympäristön muutoksesta kiristyneen talouden myötä sopimuskumppanit voivat joutua tekemään merkittäviä toimenpiteitä. Sopimusohjauksen vahvistaminen erityisesti merkittävien sopimuskumppaneiden kanssa on tärkeää, jotta osataan hyvissä ajoin tehdä tarvittavia korvaavia toimenpiteitä.

Hoitotarvikkeissa, laitteissa ja varaosissa on ollut hintojen nousua. Tavarantoimittajat myös varautuvat siihen hinnoittelussaan uusissa kilpailutuksissa. Ratkaisukeinoja on useita. Voidaan tehdä hankintayhteistyötä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) hankintojen kanssa ja suosia yhteistyöalueen yhteishankintoja niissä hankinnoissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Koska hoitotarvikkeet kilpailutetaan pääasiassa dynaamisilla hankintajärjestelmillä, jotka mahdollistavat tuotteiden laajan käytön, tehdään hyvinvointialueelle systemaattista valikoimanhallintaa ja siten pienennetään käytettävää valikoimaa toiminnalle tarkoituksenmukaiseksi. Valikoimanhallinta toteutetaan hankintojen ja substanssin yhteistyönä. Otetaan myös käyttöön uusia hankintamalleja etenkin suurten laitteiden hankinnassa. Laitteet kilpailutetaan erikseen eri aikoihin, jolloin jo tehdyistä hankinnoista saadaan oppia seuraavien toteutukseen. Laitteet hankitaan palvelumallilla, jossa laitteiden omistus on tuottajalla ja laitteiden käyttö, huolto ja käytön tuki hankitaan palveluna.

9.2 Omavalvontaraportti

Erillinen pdf